

۱ رابطهٔ محمول وجود با هریک از موضوعات زیر، به ترتیب کدام است؟
«فیل پرنده - فلز مایع - زوج فرد»

۱ امکانی - امکانی - امتناعی

۲ امتناعی - امتناعی - امتناعی

۳ امکانی - امتناعی - امتناعی

۴ امتناعی - امکانی - امکانی

۲ در حمل «مستطیل» بر «شکل» و بالعکس، به ترتیب رابطهٔ موضوع و محمول کدام است؟

۱ امکانی - امکانی

۲ امکانی - وجوبی

۳ وجوبی - امکانی

۴ وجوبی - وجوبی

۳ کدام عبارت زیر، مورد پذیرش ابن‌سینا و ملاصدرا است؟

۱ با ملاحظه‌ی حالت امکانی ماهیات با وجود و عدم، وجود واجب‌الوجود بالذات اثبات می‌شود.

۲ تمامی موجودات، ذات و ماهیتشان با وجود و عدم حالت تساوی دارد.

۳ از حالت امکانی ماهیت، به فقر و نیاز ذاتی آن پی می‌بریم.

۴ وجود یا بی‌نیاز و غیر وابسته است یا نیازمند و وابسته.

۴ در قضایای «این کلاس بزرگ است» و «اجتماع دو ضد محال است»، رابطه‌ی محمول با موضوع خود به‌ترتیب چگونه است؟

۱ امکانی - وجوبی

۲ ضروری - امتناعی

۳ امکانی - امتناعی

۴ وجوبی - وجوبی

۵ کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«نسبت محلول وجود با یک ماهیت به عنوان موضوع،»

۱ مانند دو کفهٔ ترازویی است که در حالت تعادل قرار دارد.

۲ در صورتی‌که آن ماهیت موجود باشد، وجوبی است.

۳ در صورت ممتنع نبودن آن ماهیت، امکانی است.

۴ همواره امکانی است.

۶ کدام عبارت درست است؟

۱ برخی موضوعها با «وجود» فقط رابطهٔ امکانی دارند، ولی موجود هستند و جهان موجودات را تشکیل می‌دهند.

۲ اگر مفهومی را در نظر بگیریم، ولی مصداق آن در جهان یافت نشود، یعنی ذاتاً نمی‌تواند موجود شود.

۳ موضوعی را که نسبت به محمول وجود، رابطهٔ حتمی دارد، رابطهٔ وجوبی می‌نامند.

۴ موجودات عالم به دو قسم واجب و ممکن تقسیم می‌شوند.

۷ کدام عبارت درست است؟

- ۱ همهٔ اشیائی که موجود هستند، واجب‌الوجود هستند؛ اما به واسطهٔ علت‌هایشان، نه به واسطهٔ خودشان.
۲ هیچ موجودی نمی‌تواند واجب‌الوجود بالغیر باشد؛ زیرا رابطهٔ ذاتی آن با وجود ضروری است.
۳ ممکن‌الوجود بالذات در صورت نبود علت تامهٔ خود، ممتنع بالذات است.
۴ هر ماهیتی یا ممکن‌الوجود بالذات است یا ممکن‌الوجود بالغیر.

۸ در کدام قضیه، رابطهٔ موضوع و محمول وجوبی است؟

- ۱ اعداد اول، فرد هستند.
۲ زمین مسطح نیست.
۳ جیوه نقره‌ای رنگ است.
۴ انسان حیوان است.

۹ اینکه یک ممکن‌الوجود بالذات، در عالم خارج تحقق پیدا می‌کند، به صورت دقیق نشان‌دهندهٔ اصل است.

- ۱ سنخیت میان علت و معلول
۲ ضرورت‌بخشی علت به معلول
۳ امتناع اجتماع نقیضین
۴ اصالت داشتن وجود

۱۰ رابطهٔ «وجود» با «شریک خدا»، مانند رابطهٔ آن با است.

- ۱ آخرت
۲ فیل پرنده
۳ دیو
۴ زوج فرد

۱۱ در کدام گزینه، رابطهٔ میان محمول با موضوع مانند رابطهٔ «دارای سه ضلع» با «مثلث» است؟

- ۱ جسم بودن با مداد
۲ دارای زاویه با دایره
۳ وزن داشتن با استوانه
۴ وزن نداشتن با هوا

۱۲ کدام گزینه درباره‌ی عبارت «مکن‌الوجود بالذات اقتضایی نسبت به وجود ندارد و نیازمند علتی واجب است.» درست است؟

- ۱ شامل دو تصدیق با موضوع یکسان است.
۲ شامل دو تصدیق جدا با محمول یکسان است.
۳ یک تصدیق واحد دارای دو محمول متفاوت است.
۴ تصدیقی با محمول واحد متشکل از چند لفظ است.

۱۳ در کدام مورد، نسبت میان موضوع و محمول در هر دو قضیه یکسان است؟

- ۱ آب مایعی بی‌رنگ است - فعل کلمه‌ای است که انجام کاری را می‌رساند.
۲ چوب عایق است - یکی از انواع ویروس‌ها، ویروس آنفلوانزا است.
۳ کره زمین دارای آب است - هر جسمی دارای مکان است.
۴ اکسیژن، از انواع گازها است - فلز نوعی ماده است.

۱۴ کدام گزینه دربارهٔ «وجوب» و «امکان» نادرست است؟

- ۱ رابطهٔ امکانی یک ماهیت با وجود یعنی آن ماهیت می‌تواند باشد یا نباشد.
۲ این گونه نیست که در رابطهٔ امکانی موضوع هم محمول را بپذیرد و هم نپذیرد.
۳ وجوب و ضرورت وجود یا از ناحیهٔ خود ذات است یا از جانب غیر اعطاء می‌شود.
۴ ذات یک معلول پس از وجود یافتن از حالت امکانی به حالت وجوبی بدل می‌گردد.

۱۵

کدام گزینه در تبیین عبارت زیر صحیح است؟
«چون این قبیل موجودات در ماهیت و ذات خود، ممکن‌الوجود هستند، همین رابطهٔ امکانی به ذات و ماهیت آن‌ها اجازه می‌دهد که اگر علت وجود آن‌ها فراهم شود، آن‌ها نیز موجود شوند و در خارج تحقق یابند.»

- ۱ حالت امکان ذاتی موجودات علت وجود یافتن آن‌هاست.
- ۲ تحقق بیرونی علت همیشه از لحاظ زمانی بر تحقق معلول مقدم است.
- ۳ ممکنات نسبت به هم هیچ تقدم و تأخیری ندارند، مگر در نسبت با علت واجب خود.
- ۴ امکان و عدم قطعیت خصیصهٔ جدایی‌ناپذیر ذات معلول است و هرگز از آن زائل نمی‌شود.

۱۶

کدام گزینه دربارهٔ مفاهیم سه‌گانه صحیح است؟

- ۱ امکان ایجاد بی‌شمار ممتنع‌الوجود در جهان خارج وجود دارد.
- ۲ واجب‌الوجود بالغیر لزوماً محدود به یک مصداق مشخص نیست.
- ۳ برخی واقعیت‌ها در جهان خارج و داخل ذهن، ممتنع‌الوجودند.
- ۴ ممتنع‌الوجود بالذات علت وجود ممتنع‌الوجود بالغیر است.

۱۷

چنانچه الف مفهومی باشد که با وجود رابطهٔ امکانی دارد، کدام گزینه توصیف درستی از این مفهوم یا رابطه ارائه نمی‌دهد؟

- ۱ بدون شک الف ذاتی است که نه از وجود ابا دارد و نه از عدم.
- ۲ لازمهٔ وجود چنین رابطه‌ای مغایرت وجود و ماهیت در ذهن است.
- ۳ الف برای معدوم شدن به چیزی غیر از خودش نیاز ندارد.
- ۴ این رابطه نه در صدق اجتناب‌ناپذیر است و نه در کذب.

۱۸

چند مورد از موارد زیر می‌تواند از ویژگی‌های ممتنع‌الوجود بالذات باشد؟
الف) نمی‌توان در زمان حال بین موضوع و محمول رابطهٔ وجود متصور شد.
ب) می‌تواند علت وجود چیز دیگری شود.
ج) ممکن است در همهٔ زمان‌ها حضور داشته باشد.
د) اساساً دربارهٔ آن، نیاز به دیگری برای موجود شدن منتفی است.

- ۱ یک ۲ دو ۳ سه ۴ چهار

۱۹

توضیحات کدام گزینه ارتباط دقیق‌تری با مفهوم ممتنع‌الوجود بالذات دارد و تمامی مصادیق آن را دربر می‌گیرد؟

- ۱ اگر محمول هستی بر آن حمل شود، قضیهٔ حاصله کاذب خواهد بود.
- ۲ این مفهوم جزء مفاهیمی است که فاقد مصداق هستند.
- ۳ وجود داشتن چنین مفهومی صرفاً در عالم خیال ممکن است.
- ۴ این مفهوم از اساس قابلیت این را ندارد که مورد تصور واقع شود.

۲۰

رابطهٔ کدام موارد با یکدیگر «رابطهٔ در وجود» است؟

- ۱ طلوع خورشید و روشن شدن زمین
- ۲ سرازیری و سربالایی
- ۳ زمین و اشیاء روی آن
- ۴ اجزاء یک رایانه

۲۱ اگر ماهیتی را در نظر بگیریم و آن را در جهان بیابیم، یعنی:

- ۱ از ممکن الوجود بالذات به ممکن الوجود بالغیر تبدیل شده است.
- ۲ آن ماهیت، هنوز از حالت امکان ذاتی خارج نشده است.
- ۳ این ماهیت، واجب الوجود بالغیر شده است.
- ۴ این ماهیت، ذاتاً واجب الوجود بوده است.

۲۲ فارابی و ابن سینا متفق القول اند که

- ۱ هر موجود واقعی به حسب ذات و ماهیت خویش یا واجب الوجود است یا ممکن الوجود.
- ۲ منظور از ممتنع الوجود بودن ماهیت‌ها، فقط و فقط وجود خارجی و واقعی مفاهیم است.
- ۳ هر چیزی که بر حسب ذات خود ممکن الوجود باشد، لزوماً واجب الوجود بالغیر نیز خواهد بود.
- ۴ اگر وجود را از ماهیتی منفک کنیم، آن چیز ضرورتاً ممتنع الوجود بالذات خواهد بود.

۲۳ رابطه‌ی وجود با موضوع‌های مختلف

- ۱ یکسان نیست، زیرا در هر نوع قضیه‌ای، می‌توان وجود را از موضوع آن سلب کرد.
- ۲ یکسان نیست، زیرا حمل وجود یا همان هستی بر برخی از موضوع‌ها محال است.
- ۳ یکسان است، چون در هر قضیه‌ای حمل وجود بر موضوع آن ممکن است.
- ۴ یکسان است، چون بر مفاهیم واقعی و مفاهیم خیالی نیز می‌توان وجود را حمل کرد.

۲۴ با توجه به نسبت‌های سه‌گانه در قضایا، کدام نتیجه‌گیری فلسفی از قضیه‌ی «لوزی خط بسته‌ای است که چهار زاویه‌ی قائمه می‌سازد» و با قضیه‌ی «هر موجودی دارای حواس، جاندار است»، صحیح است؟

- ۱ محمول قضیه‌ی اول، به این دلیل که ذاتی موضوع خود می‌باشد، برای آن موضوع ضروری و واجب است.
- ۲ در هر دو قضیه‌ی اول و دوم، برقراری ارتباط میان موضوع و محمول غیرممکن، یعنی محال و ممتنع است.
- ۳ محمول قضیه‌ی دوم برای موضوع خود ضروری نیست، یعنی موضوع می‌تواند آن محمول را بپذیرد یا نپذیرد.
- ۴ نمی‌توان میان موضوع و محمول قضیه‌ی اول ارتباط برقرار کرد، یعنی موضوع و محمول آن ممتنع است.

۲۵ کدام عبارت درست است؟

- ۱ فقط با استفاده از شناخت حسی می‌توان تمایزها و تفاوت‌های اشیا را درک کرد.
- ۲ انسان نیازهای جسمانی خود را بر اساس یافته‌های شناخت حسی برطرف می‌کند.
- ۳ حس فقط می‌تواند حقایقی را درک کند که توانایی درک آن از راه عقل ممکن نیست.
- ۴ عقل صرفاً از طریق تحلیل یافته‌های حسی می‌تواند به اسرار و رموز طبیعت پی ببرد.

۲۶ رابطه میان موضوع و محمول در قضایای «برخی دانشجویان دیپلمه نیستند.» و «استوانه وزن ندارد.» به ترتیب، کدام است؟

- ۱ امکانی - امکانی ۲ امکانی - وجوبی ۳ امتناعی - امتناعی ۴ امتناعی - وجوبی

۲۷ کدام عبارت، درست است؟

- ۱ اگر ماهیتی را در نظر بگیریم و آن را در جهان نیابیم یعنی هنوز از حالت امکانی خارج نشده است.
- ۲ موضوعی را که نسبت به محمول وجود رابطه‌ی احتمالی ندارد، واجب‌الوجود می‌گویند.
- ۳ موضوعی که نه از وجود اِبا دارد و نه از عدم، ممتنع‌الوجود می‌گویند.
- ۴ ماهیتی که در عالم خارج موجود است، واجب‌الوجود بالذات است.

۲۸ رابطه‌ی کدام مفاهیم با «وجود»، به درستی در مقابل آن‌ها نوشته شده است؟

- ۱ خاک: امکانی ۲ روح: امتناعی ۳ جامد مایع: امکانی ۴ فلز مایع: امتناعی

۲۹ کدام عبارت، تعریف واجب‌الوجود بالغیر را به درستی بیان می‌کند؟

- ۱ چیزی که برحسب ذات خود ممکن‌الوجود است.
- ۲ ماهیتی که چیستی خود را از علت دریافت می‌کند.
- ۳ موجودی که ضرورت وجود او از ناحیه‌ی دیگری است.
- ۴ ماهیتی که وجوب خود را از ماهیت دیگری می‌گیرد.

۳۰ کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ از فرض عدم وجود یک امر ممکن‌الوجود بالذات مثل فرشتگان، محال لازم می‌آید.
- ۲ دریای جیوه، جزء اموری است که علل قطعی ندارد تا طرف سلب یا ایجاب آن را ضروری کند.
- ۳ با پیشرفت دانش بشر کشف نوع چهارمی از رابطه‌ی بین موضوع و محمول محتمل است.
- ۴ برای موضوع «شریک‌الباری» نه انتساب خود محمول وجود و نه عدم آن ضروری نیست.

۳۱ در فلسفه‌ی ابن‌سینا برابر است با در فلسفه‌ی ملاصدرا.

- ۱ واجب‌الوجود بالذات - وجود وابسته ۲ واجب‌الوجود بالذات - وجود غیروابسته
۳ وجود نیازمند - ممکن‌الوجود بالذات ۴ ممکن‌الوجود بالذات - غنی بالذات

۳۲ در کدام قضیه، رابطه‌ی وجوبی برقرار است؟

- ۱ درخت ممکن‌الوجود بالذات است.
- ۲ غول یک چشم، ممتنع‌الوجود است.
- ۳ خداوند واجب‌الوجود بالغیر است.
- ۴ انسان واجب‌الوجود بالذات است.

۳۳ محمول وجود برای مفهوم «فیل پروازکننده»

- ۱ گرچه ضرورت ندارد ؛ ولی ممکن است.
- ۲ محمولی ضروری ؛ اما از ناحیه‌ی غیر است.
- ۳ محال است و نمی‌تواند بر آن حمل شود.
- ۴ محمولی غیراحتمالی و ناممکن است.

۳۴ مفهوم ممکن‌الوجود عبارت است از

- ۱ مفهومی که نمی‌تواند موجود باشد.
- ۲ هر موجودی که ممکن است وجود داشته باشد.
- ۳ موجودی که نمی‌تواند وجود نداشته باشد.
- ۴ مفهومی که می‌تواند وجود نداشته باشد.

۳۵ موجودی که وجود دارد، قطعاً است.

- ۱ واجب‌الوجود ۲ ممکن‌الوجود ۳ واجب‌الوجود بالذات ۴ ممکن‌الوجود بالذات

۳۶ کدام اصطلاح فلسفی در اصطلاح‌شناسی صدرا ییان جایی ندارد؟

- ۱ غنی بالذات ۲ امکان ماهوی ۳ وابستگی وجودی ۴ فقر وجودی

۳۷ کدام فیلسوف از برهان وجوب و امکان ابن‌سینا استفاده نکرده است؟

- ۱ فارابی ۲ بهمنیار ۳ خواجه نصیر ۴ میرداماد

۳۸ اگر مفهومی در واقعیت وجود نداشته باشد، آن‌گاه

- ۱ شاید واجب‌الوجود باشد. ۲ قطعاً ممکن‌الوجود است.
۳ قطعاً ممتنع‌الوجود است. ۴ شاید ممکن‌الوجود باشد.

۳۹ میان واجب‌الوجود بالغیر و ممکن‌الوجود بالذات کدام نسبت از نسبت‌های چهارگانه برقرار است؟

- ۱ تساوی ۲ عموم و خصوص من‌وجه
۳ تباین ۴ عموم و خصوص مطلق

۴۰ در کدام حالت، رابطه‌ی موضوع و محمول ضروری خواهد بود؟

- ۱ با سلب محمول از موضوع، ماهیت موضوع زیر سؤال برود.
۲ موضوع قضیه یک ماهیت ولی محمول آن، «وجود» باشد.
۳ موضوع قضیه، مفهومی باشد که در واقعیت وجود دارد.
۴ محمول قضیه نشان‌دهنده‌ی وجود خارجی یک مفهوم باشد.

۴۱ کدام فیلسوف قائل به امکان ماهوی نیست؟

- ۱ ملاصدرا ۲ بهمنیار ۳ ابن‌سینا ۴ خواجه نصیر

۴۲ موجودات جهان هستی، چون ذاتاً هستند، برای موجود بودن ابتدا باید بیایند.

- ۱ واجب - وجود ۲ ممکن - وجود ۳ ممتنع - ضرورت ۴ ممکن - وجوب

۴۳ اگر عقل نه ناگزیر از قبول رابطه‌ی میان موضوع و محمول قضیه باشد و نه نفی آن، رابطه و اگر عقل خلاف رابطه‌ی موضوع و محمول را قبول نمی‌کند، آن رابطه است.

- ۱ امکانی - امتناعی ۲ امتناعی - امکانی ۳ امکانی - ضروری ۴ امتناعی - ضروری

۴۴ در بحث از رابطه‌ی موضوع و محمول، رابطه‌ی حاکم میان «انسان» و «ده متر قد داشتن» کدام است؟

- ۱ احتمال ۲ امتناع ۳ امکان ۴ ضرورت

۴۵ در کدام حالت، قضیه همواره کاذب است؟

- ۱ برقراری ارتباط میان موضوع و محمول محال باشد. ۲ میان موضوع و محمول، رابطه‌ی امکانی برقرار باشد.
۳ محمول قضیه، جزئی از ذات و ماهیت موضوع نباشد. ۴ محمول قضیه، وجود موضوع قضیه را نفی کند.

۴۶ اگر برقراری ارتباط میان موضوع و محمول یک قضا ممکن نباشد، رابطه‌ی موضوع و محمول است.

- ۱ امکانی ۲ ضروری ۳ سلبی ۴ امتناعی

۴۷) حمل وجود بر کدام مورد ممکن نیست؟

- ۱) ممتنع بالغير ۲) ممکن بالذات ۳) ممتنع بالذات ۴) واجب بالغير

۴۸) قضایای همیشه کاذب هستند، برعکس قضایای که همیشه صادق هستند و بین موضوع و محمول قضایایی که با هم رابطه‌ی امکانی دارند، رابطه‌ی یا برقرار است.

- ۱) امکانی - وجوبی - تساوی - عموم و خصوص مطلق
۲) امتناعی - وجوبی - عموم و خصوص من وجه - عموم و خصوص مطلق
۳) امتناعی - امکانی - تساوی - عموم و خصوص مطلق
۴) امکانی - وجوبی - عموم و خصوص من وجه - عموم و خصوص مطلق

۴۹) با توجه به قاعده‌ی «النقیضان لایجتمعان» کدام مورد درست است؟

- ۱) پذیرش دوگانگی میان مفهوم وجود و ماهیت در ذهن، در عین پذیرش عینیت آن‌ها در واقعیت.
۲) اذعان به دوگانگی وجود و ماهیت در واقعیت، در ضمن پذیرش جزء هم بودن آن‌ها در خارج.
۳) اذعان به این‌که مفهوم وجود در ذهن جزء مفهوم ماهیت است، اما در خارج عین مفهوم ماهیت است.
۴) پذیرش عینیت وجود و ماهیت در خارج از ذهن، در عین پذیرش دوگانگی آن‌ها در واقعیت.

۵۰) کدام عبارت درست نیست؟

- ۱) پذیرش عدم تحقق وجود ماهیت خیالی به هنگام تصور، خود دلیلی است بر این‌که میان مفهوم وجود و ماهیت در ذهن دوگانگی و مغایرت وجود دارد.
۲) از هر واقعیتی که در پیرامون ما هست و به آن اذعان می‌کنیم، در ذهنمان، دو مفهوم مغایر شکل می‌گیرد که یکی مربوط به هستی و دیگری مربوط به چیستی آن است.
۳) دوگانگی مفهوم وجود و مفهوم ماهیت، تنها در ذهن و از لحاظ مصداق است، به همین دلیل می‌گوییم که وجود و ماهیت در خارج یکی هستند، اما در ذهن مغایرند.
۴) پاسخی که در برابر سؤال از ذات اشیا و واقعیات قرار می‌گیرد، همان ماهیت است که مغایرت آن با مفهوم وجود از مباحثی است که ابن‌سینا به آن‌ها پرداخته بود.

۵۱) اگر بدانیم مفهومی وجود داشتن برایش توسط موجودی دیگر ضرورت یافته است، می‌توانیم نتیجه بگیریم که آن مفهوم بوده است.

- ۱) ذاتاً واجب ۲) ممکن الوجود بالغير ۳) ممتنع الوجود ۴) ذاتاً ممکن

۵۲) منظور حکما از «واجب الوجود بالذات» خواندن خداوند چیست؟

- ۱) ضروری دانستن هستی خداوند ۲) بدیهی دانستن وجود خداوند
۳) مطلق بودن وجود و هستی خداوند ۴) واقعیت داشتن وجود خداوند

۵۳) کدام گزینه درباره‌ی اشیای پیرامونی ما در عالم، درست است؟

- ۱) نبودشان محال است. ۲) بودنشان ضروری است. ۳) نبودشان ممکن است. ۴) بودنشان وجوبی است.

۵۴) برهان وجوب و امکان درصدد اثبات کدام موجود است؟

- ۱) واجب الوجود بالغير ۲) واجب الوجود بالذات ۳) ممکن الوجود بالذات ۴) غنی بالذات

۵۵ از نظر ابن‌سینا، وقتی به اشیای پیرامون خود نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که میان این ماهیات و یک رابطه‌ی برقرار است.

۱ وجود - ضروری ۲ وجود - امکانی ۳ واقعیت - ضروری ۴ واقعیت - امتناعی

۵۶ وقتی رابطه‌ی موضوع و محمول یک قضیه باشد، صرفاً با تحلیل ذهنی می‌توان پی برد که آن قضیه است.

۱ امکانی - صادق ۲ وجوبی - صادق ۳ ضروری - کاذب ۴ امکانی - کاذب

۵۷ دو گروه از دانش‌آموزان کلاس دوازدهم دبیرستان نمونه‌دولتی راه دانش، پس از یک گفت‌وگوی فلسفی درباره‌ی رابطه‌ی وجود با موضوع‌های مختلف، به این نتیجه رسیدند که ماشین پرنده، هواپیمای بدون بال و ماشین خودرو، اکنون واقعیت دارند اما شهرهای آکواریومی، آسانسورهای فضایی، ساختمان‌های نامرئی و انسان‌هایی که هرگز پیر نمی‌شوند، هنوز وجود پیدا نکرده‌اند. از این گفت‌وگوی آنان، کدام مورد را نمی‌توان نتیجه گرفت؟

۱ موجوداتی که اکنون واقعیت دارند، ممتنع‌الوجود بالذات نیستند، زیرا ممتنع‌الوجود بالذات، از لحاظ ماهیت خود، نمی‌تواند موجود شود.

۲ بعضی از ماهیاتی که هنوز وجود پیدا نکرده‌اند، بدان جهت است که ضرورتاً مانند نهنگ چهارپا، ذاتاً ممتنع‌الوجود هستند.

۳ بعضی از ماهیاتی که هنوز وجود ندارند، ممکن‌الوجود بالذات‌اند، اما علت آن‌ها پیدا نشده تا از حالت امکانی خارج شوند.

۴ موجوداتی که اکنون واقعیت دارند، در عین حال که ممکن‌الوجود بالذات هستند، واجب‌الوجود بالغیر نیز محسوب می‌شوند.

۵۸ کدام گزینه با توجه به تشبیه حالت ممکن‌الوجود به ترازو صحیح نیست؟

۱ در حالت امکان و تساوی هیچ کفه‌ای بر دیگری ترجیحی ندارد.

۲ اگر ممکن‌الوجود از حالت تساوی خارج شود قطعاً علتی وجود داشته است.

۳ ممکن‌الوجود به لحاظ ذاتی به هیچ‌کدام از این کفه‌ها گرایش ندارد.

۴ امکان این وجود دارد که خود به خود کفه‌ی نبودن بر کفه‌ی بودن سنگینی کند.

۵۹ کدام‌یک از عبارتهای زیر نادرست هستند؟

الف) برقراری ارتباط میان موضوع و محمول در قضیه‌ی «نویسنده غیرجسم نامی است» غیرممکن است.

ب) اگر چیزی موجود نباشد، می‌توان نتیجه گرفت که لزوماً از لحاظ ذاتی ممتنع است.

پ) در صورت مفقود بودن علت، یک ماهیت ممکن هیچ‌گاه پا به عرصه‌ی وجود نخواهد گذاشت.

ت) چنانچه رابطه‌ی بین موضوع و محمول در قضیه‌ای ضروری باشد عقل از قبول خلاف آن ابا ندارد.

۱ ب و ت ۲ الف و پ ۳ ب و پ ۴ ت و الف

۶۰ به‌ترتیب چه رابطه‌ای میان محمول وجود و موضوعات زیر برقرار است؟

«کوه طلا - عدد بی‌نهایت - انسان هفت‌سر - انسان غیرناطق»

۱ امتناعی - امتناعی - امکانی - امتناعی ۲ امکانی - امکانی - امکانی - امتناعی

۳ امکانی - امتناعی - امکانی - امتناعی ۴ امکانی - امتناعی - امکانی - امکانی

۶۱ چنانچه امری ذاتاً با وجود رابطه‌ی امتناعی داشته باشد امکان موجود شود؛ زیرا

۱ ندارد - ذات آن به گونه‌ای نیست که لزوماً موجود نباشد.

۲ ندارد - اجتماع نقیضین پیش خواهد آمد که امری محال است.

۳ دارد - اگر علت آن موجود باشد از علت خود پیروی می‌کند.

۴ دارد - ذات آن به گونه‌ای نیست که لزوماً موجود نباشد.

۶۲ درباره‌ی واجب‌الوجود بالغیر کدام عبارت صحیح است؟

۱ با واجب‌الوجود بالذات هیچ مصداق مشترکی ندارد. ۲ واجب‌الوجود شدنش به واسطه‌ی خودش بوده است.

۳ این امکان وجود دارد به لحاظ ذاتی ممکن نبوده است. ۴ لزوماً برای موجود شدن به علت نیاز ندارد.

۶۳ کدام گزینه مطابق با نظر دکارت درباره‌ی ادراک رابطه‌ی علیت نمی‌باشد؟

۱ بدون دخالت تجربه و با ابزار عقل به دست می‌آید.

۲ اصلی است که در نهاد و فطرت انسان یافت می‌شود.

۳ درک این اصل به طور انتسابی و مستقل از آموزش است.

۴ توانایی انسان در یافتن مصادیق آن قوه‌ای قابل پرورش است.

۶۴ کدام گزینه نادرست است؟

۱ واجب‌الوجود واحد است.

۲ ممکن‌الوجود بالغیر معنا ندارد.

۳ موجودات جهان آفرینش ممکن‌الوجود هستند. ۴ مفهوم ممتنع‌الوجود را نمی‌توان تصور کرد.

۶۵ در قضایای زیر به‌ترتیب چه رابطه‌ای بین محمول و موضوع برقرار است؟

«شریک‌الباری ممتنع‌الوجود است - انسان ناطق نیست - وجود خداوند غیرامکانی است»

۱ وجوبی - امتناعی - امتناعی ۲ وجوبی - وجوبی - امتناعی

۳ امتناعی - وجوبی - وجوبی ۴ وجوبی - امکانی - امتناعی

۶۶ کدام گزینه توصیف درست‌تری از رابطه‌ی امکانی به دست می‌دهد؟

۱ بین موضوع و محمول هنوز ارتباطی برقرار نشده است.

۲ موضوع در واقعیت قادر به خروج از حالت تساوی بین طرفین نیست.

۳ عقل نه ناگزیر از قبول آن است و نه ناگزیر از رد آن.

۴ حمل در آن هم در حالت موجهه و هم در حالت سالبه صادق است.

۶۷ اگر ماهیتی را درنظر بگیریم و آن‌را در جهان خارج هم بیابیم، به این معنی نیست که

۱ حتماً از ناحیه‌ی غیر پا به عرصه‌ی وجود گذاشته است.

۲ حالا که موجود است ممکن بود موجود نشود.

۳ نمی‌تواند واجب‌الوجود بالذات باشد.

۴ بتواند از ناحیه‌ی خودش باعث ضرورت وجود خودش شده باشد.

۶۸ در میان مفاهیم سه‌گانه، مفهوم واحد است که

- ۱ واجب‌الوجود بالذات - عدم برای آن تصور نمی‌شود.
- ۲ ممتنع‌الوجود بالذات - وجود برای آن تصور نمی‌شود.
- ۳ واجب‌الوجود بالذات - وجود برای ذاتش ضرورت یافته است.
- ۴ ممتنع‌الوجود بالذات - عدم برای ذاتش ضرورت یافته است.

۶۹ رابطه‌ی وجود به عنوان محمول با کدام موضوع نسبت به دیگر موضوعات متفاوت است؟

- ۱ دایره‌ی چهارضلعی
- ۲ شریک خدا
- ۳ روح فناپذیر
- ۴ روز شب

۷۰ در هریک از قضایای زیر به ترتیب چه رابطه‌ای بین موضوع و محمول برقرار است؟
«متوازی‌الاضلاع چهار ضلع دارد - انسان وجود دارد - لوزی شکل متوازی‌الاضلاع است - ساکن روان وجود دارد»

- ۱ وجوب - امتناع - وجوب - امکان
- ۲ امکان - وجوب - امکان - امتناع
- ۳ وجوب - امکان - وجوب - امکان
- ۴ وجوب - امکان - وجوب - امتناع

۷۱ در کدام گزینه حمل محمول بر موضوع نیازمند دلیل است؟

- ۱ انسان جسم است.
- ۲ مثلث شکل است.
- ۳ حیوان راه‌رونده است.
- ۴ متوازی‌الاضلاع دارای چهار ضلع است.

۷۲ ماهیات موجود به واسطه علت خارج از ذات خود نامیده می‌شوند.

- ۱ ممکن‌الوجود بالذات
- ۲ واجب‌الوجود بالغير
- ۳ ممتنع‌الوجود بالغير
- ۴ واجب‌الوجود

۷۳ به ترتیب در قضایای زیر کدام رابطه میان موضوع و محمول برقرار است؟

- الف) انسان خداپرست است.
 - ب) عدد چهار فرد نیست.
 - ج) دوزنقه پنج‌ضلعی است.
 - د) گل‌های باغچه پژمرده است.
- ۱ ضروری - ضروری - امتناعی - امکانی
 - ۲ امکانی - ضروری - امتناعی - امکانی
 - ۳ ضروری - امکانی - امکانی - امتناعی
 - ۴ امکانی - امتناعی - امتناعی - ضروری

۷۴ حمل «دارای دو قطر مساوی» بر «مربع»، مانند کدام حمل است؟

- ۱ دوزنقه بر شکل
- ۲ متساوی‌الاضلاع بر مثلث
- ۳ مثلث بر دارای اضلاع
- ۴ دارای زاویه بر مستطیل

۷۵ پدیده‌ی A، کدام‌یک از موارد باشد تا بتوانیم بگوئیم از حالت امکان ذاتی به حالت وجوب‌بالغير رسیده است؟

- ۱ A، ساختمانی در ذهن یک معمار است.
- ۲ A، نهال یک بذر است که باغبان می‌خواهد آن‌را بکارد.
- ۳ A، خاکستر چوبی است که قرار است در آتش انداخته شود.
- ۴ A، حرکت مژگان چشم است زمانی که پلک‌ها حرکت می‌کنند.

۷۶ حضور ماهیات فراوان در ذهن بدون اثبات و اعتقاد به وجود آن‌ها بدین معنی است که

۱ ممتنع‌الوجود بالذات محالاست که از حالت تساوی بین وجود و عدم خارج گردد.

۲ عینیت مفهوم وجود با ماهیت در ذهن ممتنع می‌باشد.

۳ مصادیق مفهوم وجود و ماهیت در عالم خارج از ذهن یگانه نیست.

۴ ماهیات وجه اختصاصی موجودات است و وجود وجه اشتراکی آن‌هاست.

۷۷ وقتی ماهیتی توسط عاملی از حالت تساوی بین وجود و عدم خارج می‌گردد است.

۱ ممکن‌الوجود بالغیر ۲ ممکن‌الوجود بالذات ۳ واجب‌الوجود بالغیر ۴ ممتنع‌الوجود بالغیر

۷۸ در قضایای موجود در کدام گزینه نسبت بین موضوع و محمول لااقتضا و فاقد الزام است؟

۱ زبان مردم خرم‌آباد لری است، عدد چهل و هفت اول نیست.

۲ هندوانه شیرین است، ذوزنقه شکل چهارضلعی است.

۳ انسان زن است، اسب آبی دارای سه پا است.

۴ بخار آب مایع است، خورشید موجود است.

۷۹ کدام گزینه درباره‌ی استدلال ابن‌سینا در باب وجود واجب نادریست است؟

۱ تمامی ممکنات بین وجود و عدم در حالت تساوی هستند.

۲ مجموعه‌ی ممکنات زنجیره‌ای محدود هستند که معلول خداوند هستند.

۳ معیار نیازمندی مخلوقات را در ماهیت آن‌ها باید جست‌وجو شود نه در وجودشان.

۴ ممکن‌الوجود بالذات اعم از واجب‌الوجود بالغیر است که همه نیازمند واجب‌الوجود بالذات هستند.

۸۰ اگر وجود و ماهیت مغایر نبودند

۱ هیچ چیزی بدون دلیل وجود نداشت. ۲ مفهوم ممکن‌الوجود بی‌معنا بود.

۳ تمامی امور موجود موهوم و خیالی می‌شدند. ۴ ماهیت هر چیزی جزئی از مفهوم وجود قرار می‌گرفت.

۸۱ رابطه‌ی وجود و اشیای موجود در جهان چگونه است؟

۱ وجود با اشیایی که در جهان در حال حاضر موجودند رابطه‌ی امکانی دارد.

۲ ذات اشیای عالم با رابطه‌ی امکانی نسبت به وجود در جهان خارج موجود شده است.

۳ ذات اشیای عالم با رابطه‌ی امتناع نسبت به وجود خارج شده است و موجود شده است.

۴ وجود با اشیایی که در جهان در حال حاضر موجودند، رابطه‌ی ضرورت دارد.

۸۲ در کدام قضیه نسبت محمول با موضوع به درستی بیان نشده است؟

۱ کلاغ سفید است \Leftarrow امتناع ۲ کلاغ حیوان است \Leftarrow ضرورت

۳ کلاغ پرنده است \Leftarrow ضرورت ۴ کلاغ جسم نیست \Leftarrow امتناع

۸۳ اگر کسی به ممکن‌الوجود بودن ذاتی پرنده اذعان کند، همه‌ی گزینه‌های زیر را می‌پذیرد؛ به جز

- ۱ واجب شدن این پرنده‌ی ذاتاً ممکن‌الوجود، یک امر محال نیست.
- ۲ در صورت وجود علت، موجود شدن پرنده، متأخر بر دریافت ضرورت وجود است.
- ۳ در هیچ شرایطی این ممکن‌الوجود نمی‌تواند ممتنع‌الوجود بالغیر شود.
- ۴ محال است این حالت امکان و تساوی در پرنده از ناحیه‌ی دیگری دریافت شده باشد.

۸۴ «واجب‌الوجود بالذات» از نظر ابن‌سینا موجودی است که

- ۱ ذات او همان وجودش است.
- ۲ وجود واجب، معلول ذات و ماهیت وجوب یافته است.
- ۳ علت آن یک ماهیت ضروری در بیرون است.
- ۴ ضرورت وجودش، ذاتی است.

۸۵ کدام عبارت درباره‌ی رابطه‌ی امکانی با وجود نادرست است؟

- ۱ چنین موجودی نه از وجود ابا دارد و نه از عدم.
- ۲ می‌توان آن را هم به نحو مثبت و هم منفی ملاحظه کرد.
- ۳ موضوع به صورت بالقوه هم می‌تواند محمول را بپذیرد و هم نپذیرد.
- ۴ قضیه با موضوع و محمول ثابت، هم در حالت موجه و هم سالبه صادق است.

۸۶ فرض حمل هر مفهومی بر موضوعی غیر از نسبت‌های سه‌گانه است.

- ۱ امتناعی
- ۲ وجوبی
- ۳ امکانی
- ۴ ممتنع‌بالغیر

۸۷ در قضایای «دیوار خانه‌ی ما سفید است»، «تعداد موجودات روی زمین بی‌نهایت است» و «مثلث سه زاویه و سه ارتفاع دارد»، به ترتیب رابطه‌ی موضوع و محمول چیست؟

- ۱ امکانی - وجوبی - امتناعی
- ۲ وجوبی - امکانی - امتناعی
- ۳ امکانی - امتناعی - وجوبی
- ۴ وجوبی - امتناعی - امکانی

۸۸ برهان وجوب و امکان ابن‌سینا بر کدام اصل فلسفی استوار است؟

- ۱ واقعیتی هست.
- ۲ واجب‌الوجودی هست.
- ۳ ممکن‌الوجودی هست.
- ۴ ممتنع‌الوجود نیست.

۸۹ درباره‌ی مفاهیم ممتنع‌الوجود می‌توان گفت:

- ۱ نه امکان وجود خارجی دارند و نه امکان وجود ذهنی
- ۲ ضرورت وجود ذهنی دارند و امتناع وجود خارجی
- ۳ وجود ذهنی‌شان ممکن؛ اما وجود واقعی‌شان محال است.
- ۴ وجود خارجی‌شان ممکن؛ اما وجود ذهنی‌شان ضرورت دارد.

۹۰ در کدام قضیه رابطه‌ی امتناعی برقرار است؟

- ۱ کوه طلا ممکن‌الوجود است.
- ۲ مستطیل بی‌زاویه ممتنع‌الوجود است.
- ۳ دریای جیوه ممکن‌الوجود است.
- ۴ گیاه دارای اراده، ممکن‌الوجود است.

۹۱ کدام گزینه، مفهوم رابطه‌ی وجوبی در یک قضیه را می‌رساند؟

- ۱ لاقتضاء بودن رابطه‌ی موضوع و محمول
۲ ناگزیر بودن رابطه‌ی موضوع و محمول
۳ نامشخص بودن صدق و کذب قضیه
۴ قابلیت تصور سلب محمول از موضوع

۹۲ وقتی می‌گوییم «موجودات جهان ممکن‌الوجود بالذاتند» کدام گزینه درباره‌ی آن‌ها نادرست است؟

- ۱ توسط موجود دیگر ضرورت یافته‌اند.
۲ می‌توانسته‌اند هرگز به وجود نیایند.
۳ ممکن است وجودشان را از دست بدهند.
۴ همین که موجود شدند، وجوب یافتند.

۹۳ اگر مفهومی ممکن‌الوجود بالذات باشد، قطعاً

- ۱ واجب‌الوجود بالغیر است.
۲ وجود و عدم برایش فرقی ندارد.
۳ هیچ‌گاه واجب نمی‌شود.
۴ امکان ماهوی نخواهد داشت.

۹۴ کدام مفهوم ممتنع‌الوجود نیست؟

- ۱ مربع پنج‌ضلعی
۲ قادر مطلق؛ اما دارای محدودیت
۳ اژدهای هفت‌سر
۴ انسان چهارضلعی

۹۵ نسبت مفاهیم «معدوم» و «ممکن‌الوجود» چیست؟

- ۱ عموم و خصوص من‌وجه
۲ عموم و خصوص مطلق
۳ تساوی
۴ تباین

۹۶ از نظر ابن‌سینا، واقعیات جهان تقسیم می‌شوند به و

- ۱ واجب‌الوجود بالذات - ممکن‌الوجود بالغیر
۲ واجب‌الوجود بالغیر - ممکن‌الوجود بالذات
۳ ممکن‌الوجود بالغیر - واجب‌الوجود بالذات
۴ واجب‌الوجود بالغیر - واجب‌الوجود بالذات

۹۷ رابطه‌ی امکانی میان موضوع و محمول زمانی است که:

- ۱ عقل خلاف آن را قبول نمی‌کند.
۲ عقل نه ناگزیر از قبول آن و نه نفی آن است.
۳ عقل فقط خلاف آن را می‌پذیرد.
۴ عقل ناگزیر از قبول و نفی خلاف آن است.

۹۸ ابن‌سینا به برهان وجوب و امکان نام را داده بود.

- ۱ صدیقین
۲ امکان ماهوی
۳ امکان فقری
۴ فقر وجودی

۹۹ براساس اصطلاحات ابن‌سینا، موجودی را که توسط موجود دیگری ضرورت پیدا کرده باید نامید.

- ۱ ممکن‌الوجود بالذات
۲ واجب‌الوجود بالذات
۳ ممتنع‌الوجود
۴ واجب‌الوجود بالغیر

۱۰۰ کدامیک از موارد زیر در ارتباط با رابطه‌ی وجوبی نادرست است؟

- ۱ رابطه‌ای حتمی و اجتناب‌ناپذیر است.
۲ عقل خلاف آن را هرگز قبول نمی‌کند.
۳ می‌توان محمول را از موضوع سلب کرد.
۴ محمول همواره بر موضوع صدق می‌کند.

۱۰۱) محمول کدام قضیه برای موضوعش ضروری است؟

- ۱) مربع بزرگ است. ۲) مستطیل از مربع بزرگ‌تر است.
۳) مستطیل نوعی شکل است. ۴) مربع سه‌ضلعی است.

۱۰۲) آن‌گاه که حمل صفتی برای موضوعی باشد، در این صورت این گزاره خواهد بود.

- ۱) امتناعی - صادق ۲) وجوبی - کاذب
۳) امکانی - دو حالت صدق و کذب متصور ۴) امتناعی - دو حالت صدق و کذب متصور

۱۰۳) در رابطه با ماهیاتی که امکان تحققشان در آینده وجود دارد کدام گزینه صحیح به نظر می‌رسد؟

- ۱) ممکن‌الوجود بالغیر ۲) واجب‌الوجود بالذات ۳) واجب‌الوجود بالغیر ۴) ممتنع‌الوجود بالغیر

۱۰۴) کدامیک از موجودات زیر ممکن‌الوجود نیست؟

- ۱) دریای جیوه ۲) دیو ۳) اتومبیل تک‌چرخ ۴) گل محمدی

۱۰۵) به ماهیت کدامیک از مفاهیم زیر که نگاه می‌کنیم، آن‌را ممکن‌الوجود نمی‌یابیم؟

- ۱) انسان‌ها ۲) چهارضلعی بودن دایره ۳) اشیای بی‌جان ۴) اجنه

۱۰۶) در کدام گزینه، رابطه موضوع و محمول وجوبی است؟

- ۱) کشمش دم دارد. ۲) پسرها سرپرست خانواده می‌شوند.
۳) اژدهای هفت سر هفت سر دارد. ۴) مثلثی با دو زاویه قائمه وجود دارد.

۱۰۷) برای عبارتهای «واجب‌الوجود بالغیر - ممتنع‌الوجود بالذات - ممکن‌الوجود بالغیر و ممتنع‌الوجود بالغیر» کدام گزینه مناسب می‌باشد؟

- ۱) گوشی هوشمند - دایره لوزی - نداریم - تبلت ۱۰۰ گرمی
۲) ماشین پرنده - عدد بی‌نهایت - تبلت SAMSUNG - عقاب طلایی ایران
۳) کوه الماس - انسان شش انگشتی - نداریم - اژدهای هفت سر
۴) خلیج فارس - علت وجود خدا - ترازوی عدالت - انسانیت

۱۰۸) نوع رابطه موضوع و محمول در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) انگور شیرین است. ۲) شیرین نوعی طعم است.
۳) درخت گیاه است. ۴) حیوان جسم است.

۱۰۹) مغایرت ماهیتی مثل «اسب تک‌شاخ» با مفهوم وجود، لزوماً به این معنی است که

- ۱) تفکری سراب‌گونه است که وجود خارجی ندارد.
۲) بین وجود و ماهیت «اسب تک‌شاخ» اتحاد مفهومی و مصداقی برقرار است.
۳) برای حمل وجود بر آن نیازمند دلیل هستیم.
۴) عینیت مفهوم وجود و ماهیتش در ذهن اتفاق می‌افتد.

۱۱۰ اگر ساختار هر قانون علوم تجربی را «هر الف ب است» یا «هیچ الف ب نیست» بدانیم، اصل سنخیت ضامن کدام جزء ساختاری قانون است؟

- ۱ سور ۲ موضوع ۳ محمول ۴ نسبت

۱۱۱ با توجه به نظریات ابن‌سینا درباره‌ی «واجب‌الوجود»، کدام عبارت نادرست است؟

- ۱ امکان ندارد چیزی که ذاتاً ممکن‌الوجود است خودبه‌خود از حالت امکان خارج شود.
۲ همه‌ی اشیایی که موجودند به واسطه‌ی علت‌های خود واجب‌الوجود شده‌اند.
۳ اشیای جهان، ذاتاً یا واجب‌الوجود هستند یا ممکن‌الوجود.
۴ واجب‌الوجود بالغیر از واجب‌الوجود بالذات نشئت می‌گیرد.

۱۱۲ کدام عبارت، تعریف واجب‌الوجود بالغیر را به درستی بیان می‌کند؟

- ۱ چیزی که برحسب ذات خود ممکن‌الوجود است. ۲ ماهیتی که چیستی خود را از علت دریافت می‌کند.
۳ موجودی که ضرورت وجود او از ناحیه‌ی دیگری است. ۴ ماهیتی که وجوب خود را از ماهیت دیگری می‌گیرد.

۱۱۳ وقتی ماهیت «اسب تک شاخ» در نظر می‌گیریم که عبارت درباره‌ی آن صحیح به نظر می‌رسد؟

- ۱ همچنان در حالت امکانی باقی مانده است و ممکن‌الوجود بالذات است.
۲ منعی برای به وجود آمدنش نیست لذا ممتنع‌الوجود بالغیر است.
۳ وقتی تحقق امری برای ماهیتی امتناع ذاتی داشته باشد آن امر نمی‌تواند موجود شود.
۴ از این حیث که واجب‌الوجود بالغیر است از واجب‌الوجود بالذات نشئت گرفته است.

۱۱۴ اگر حمل وجود بر موضوعی ضروری باشد، نمی‌توان نتیجه گرفت

- ۱ اثبات وجود برای آن موضوع نیازمند دلیل نیست. ۲ آن موضوع ضرورتاً وجود دارد.
۳ آن موضوع یک ماهیت نیست. ۴ مفهوم وجود از آن موضوع قابل انفکاک نیست.

۱۱۵ کدام مورد، درست است؟

- ۱ ملاصدرا موجود را به دو قسم واجب‌الوجود و ممکن‌الوجود تقسیم می‌کند.
۲ طبق نظریه‌ی امکان ذاتی ملاصدرا، جهان هستی یک‌پارچه متعلق به ذات الهی است.
۳ از نظر ابن‌سینا، موجودات جهان، وجوب وجود خود را از واجب‌الوجود بالذات دریافت می‌کنند.
۴ به عقیده‌ی ابن‌سینا رابطه‌ی وجود با موجودات یا ضروری است، یا امکانی و یا امتناعی.

۱۱۶ در کدام گزینه، همه‌ی قضایا از یک سنخ هستند؟

- ۱ انسان موجود است - مثلث معدوم است - انسا حیوان ناطق است.
۲ مثلث سه ضلع دارد - مربع سه ضلع ندارد - عدد شش، دو برابر عدد، سه است.
۳ مثلث موجود است - انسان موجود است - مثلث چهار ضلع دارد.
۴ عدد هشت فرد است - عدد چهار زوج است - هوای جنوب کشور گرم است.

۱۱۷ با توجه به رابطه‌ی امکان و امتناع و وجوب، کدام گزینه درست است؟

- ۱ موجودات گرچه بالذات ممکن‌الوجود هستند، اما ممکن‌الوجود بالغیر هم هستند.
- ۲ موجودات، بعد از آن‌که موجود شدند، بالذات موجود هستند، یعنی ذاتشان دیگر با وجود همراه شده است.
- ۳ موجودات، سه دسته هستند، واجب‌الوجود، ممکن‌الوجود و ممتنع‌الوجود.
- ۴ یک موجود هم می‌تواند ممکن‌الوجود بالذات باشد، هم واجب‌الوجود بالغیر.

۱۱۸ در کدام گزینه، همه‌ی قضایا از یک سنخ هستند؟

- ۱ انسان موجود است - مثلث معدوم است - انسان حیوان ناطق است.
- ۲ مثلث سه ضلع دارد - مربع سه ضلع ندارد - عدد شش، دو برابر سه است.
- ۳ مثلث موجود است - انسان موجود است - مثلث چهار ضلع دارد
- ۴ عدد هشت فرد است - عدد چهار زوج است - هوای جنوب کشور گرم است.

۱۱۹ با توجه به رابطه‌ی امکان، امتناع و وجوب، کدام گزینه درست است؟

- ۱ موجودات گرچه بالذات ممکن‌الوجود هستند، اما ممکن بالغیر هم هستند.
- ۲ موجودات، بعد از آن‌که موجود شدند، بالذات موجود هستند، یعنی ذاتشان دیگر با وجود همراه شده است.
- ۳ موجودات، سه دسته هستند، واجب‌الوجود، ممکن‌الوجود و ممتنع‌الوجود
- ۴ یک موجود هم می‌تواند ممکن‌الوجود باشد، هم واجب‌الوجود بالغیر.

۱۲۰ با توجه به دو جمله «انسان حیوان ناطق است» و «حیوان ناطق موجود است»، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ حمل حیوان ناطق بر انسان، غیرضروری است، یعنی ضرورتی ندارد برای آن دلیل بیاوریم و بدون دلیل هم درست است.
- ۲ حمل موجود بر حیوان ناطق، همواره صادق است و این یعنی حمل در این جمله ضروری است.
- ۳ حمل حیوان ناطق بر انسان، ضروری است، زیرا همواره صادق است.
- ۴ حمل موجود بر حیوان ناطق، ضروری است، زیرا نیازی به آوردن دلیل ندارد.

۱۲۱ طبق بحث وجوب، امکان و امتناع وجود در فلسفه‌ی اسلامی، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ موضوع قضایای مربوط به واقعیت اشیاء، لزوماً واجب یا ممکن‌الوجود است.
- ۲ حمل مفهوم وجود بر برخی ممکنات، گاهاً منجر به قضایای کاذب می‌شود.
- ۳ مصادیق رابطه‌ی امکانی با وجود، برخلاف دو حالت دیگر این رابطه، متعدّدند.
- ۴ تمامی اشیائی که با حواس خود درک می‌کنیم، ذاتاً ممکن‌الوجود نیستند.

۱۲۲ تقسیم موجودات عالم از حیث ذاتشان در کدام گزینه به درستی رعایت نشده است؟

۱ واجب‌الوجود و ممتنع‌الوجود	۲ واجب‌الوجود بالغیر و ممتنع‌الوجود بالغیر
۳ واجب‌الوجود و ممکن‌الوجود	۴ واجب‌الوجود بالغیر و واجب‌الوجود بالذات

۱۲۳ نسبت دو مفهوم «واجب‌الوجود بالغیر» با «ممكن‌الوجود» مانند نسبت دو مفهوم است.

۱ آهو و انسان	۲ سفید شیرین	۳ انسان و حیوان ناطق	۴ انسان و حیوان

۱۲۴ کدام عبارت بیانگر دیدگاه ابن‌سینا در مورد اثبات خداوند است؟

- ۱ دیدگاه ابن‌سینا برای اثبات خداوند مبتنی بر مشاهده‌ی حالت امکانی واقعیت‌ها است.
- ۲ ابن‌سینا مبنای استدلال خود را بی‌نیازی خداوند و نیازمندی موجودات قرار داده است.
- ۳ استدلال ابن‌سینا برای اثبات خداوند از تساوی ماهیت نسبت به وجود و عدم آغاز می‌شود.
- ۴ ابن‌سینا معتقد بود هر ذاتی به خاطر امکان ماهوی خود به خالق نیازمند است.

۱۲۵ رابطه‌ی وجود و اشیای موجود در جهان چگونه است؟

- ۱ وجود با اشیایی که در جهان در حال حاضر موجودند رابطه‌ی امکانی دارد.
- ۲ ذات اشیای عالم با رابطه‌ی امکانی نسبت به وجود، در جهان خارج موجود شده است.
- ۳ ذات اشیای عالم از رابطه‌ی امتناع نسبت به وجود خارج شده است و موجود شده است.
- ۴ وجود با اشیایی که در جهان در حال حاضر موجودند، رابطه‌ی ضرورت دارد.

۱۲۶ مثال‌های واجب‌الوجود بالغیر، ممکن‌الوجود بالغیر، ممتنع‌الوجود بالغیر و ممتنع‌الوجود بالذات به‌ترتیب در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

۱ انسان - نداریم - سیمرغ - شریک خدا	۲ انسان - دیو - شریک خدا - اجتماع نقیضین
۳ درخت - ققنوس - نداریم - شریک خدا	۴ درخت - نداریم - شریک خدا - اجتماع ضدین

۱۲۷ در کدام قضیه نسبت محمول به موضوع به درستی بیان نشده است؟

۱ کلاغ سفید است \Leftarrow امتناع	۲ کلاغ حیوان است \Leftarrow ضرورت
۳ کلاغ پرنده است \Leftarrow ضرورت	۴ کلاغ جاندار نیست \Leftarrow امتناع

۱۲۸ برهان وجوب و امکان ابن‌سینا بر کدام اصل فلسفی استوار است؟

۱ واقعیتی هست.	۲ واجب‌الوجودی هست.	۳ ممکن‌الوجودی هست.	۴ ممتنع‌الوجود نیست.

۱۲۹ درباره‌ی مفاهیم ممتنع‌الوجود می‌توان گفت:

- ۱ نه امکان‌وجود خارجی دارند و نه امکان وجود ذهنی
- ۲ ضرورت وجود ذهنی دارند و امتناع وجود خارجی
- ۳ وجود ذهنی‌شان ممکن، اما وجود واقعی‌شان محال است.
- ۴ وجود خارجی‌شان ممکن؛ اما وجود ذهنی‌شان ضرورت دارد.

۱۳۰ در فلسفه‌ی ابن‌سینا برابر است با در فلسفه‌ی ملاصدرا.

۱ واجب‌الوجود بالذات - وجود وابسته	۲ واجب‌الوجود بالذات - وجود غیروابسته
۳ وجود نیازمند - ممکن‌الوجود بالذات	۴ ممکن‌الوجود بالذات - غنی بالذات

۱۳۱ در کدام قضیه رابطه‌ی امتناعی برقرار است؟

۱ کوه طلا ممکن‌الوجود است.	۲ مستطیل بی‌زاویه، ممتنع‌الوجود است.
۳ دریای جیوه ممکن‌الوجود است.	۴ گیاه دارای اراده، ممکن‌الوجود است.

۱۳۲ در کدام قضیه، رابطه‌ی وجوبی برقرار است؟

- ۱ درخت ممکن‌الوجود بالذات است. ۲ غول یک چشم، ممتنع‌الوجود است.
۳ خداوند واجب‌الوجود بالغیر است. ۴ انسان واجب‌الوجود بالذات است.

۱۳۳ کدام گزینه، مفهوم رابطه‌ی وجوبی در یک قضیه را می‌رساند؟

- ۱ لاقضاء بودن رابطه‌ی موضوع و محمول ۲ ناگزیر بودن رابطه‌ی موضوع و محمول
۳ نامشخص بودن صدق و کذب قضیه ۴ قابلیت تصور سلب محمول از موضوع

۱۳۴ اگر بدانیم مفهومی وجود داشتن برایش توسط موجودی دیگر ضرورت یافته است، می‌توانیم نتیجه بگیریم که آن مفهوم بوده است.

- ۱ ذاتاً واجب ۲ ممکن‌الوجود بالغیر ۳ ممتنع‌الوجود ۴ ذاتاً ممکن

۱۳۵ وقتی می‌گوییم «موجودات جهان ممکن‌الوجود بالذاتند» کدام گزینه درباره‌ی آن‌ها نادرست است؟

- ۱ توسط موجود دیگر ضرورت یافته‌اند. ۲ می‌توانسته‌اند هرگز به وجود نیایند.
۳ ممکن است وجودشان را از دست بدهند. ۴ همین که موجود شدند، وجوب یافتند.

۱۳۶ اگر مفهومی ممکن‌الوجود بالذات باشد، قطعاً

- ۱ واجب‌الوجود بالغیر است. ۲ وجود و عدم برایش فرقی ندارد.
۳ هیچ‌گاه واجب نمی‌شود. ۴ امکان ماهوی نخواهد داشت.

۱۳۷ منظور حکما از «واجب‌الوجود بالذات» خواندن خداوند چیست؟

- ۱ ضروری دانستن هستی خداوند ۲ بدیهی دانستن وجود خداوند
۳ مطلق بودن وجود و هستی خداوند ۴ واقعیت داشتن وجود خداوند

۱۳۸ محمول وجود برای مفهوم «فیل پروازکننده»

- ۱ گرچه ضرورت ندارد؛ ولی ممکن است. ۲ محمولی ضروری؛ اما از ناحیه‌ی غیر است.
۳ محال است و نمی‌تواند بر آن حمل شود. ۴ محمولی غیراحتمالی و ناممکن است.

۱۳۹ کدام مفهوم ممتنع‌الوجود نیست؟

- ۱ مربع پنج‌ضلعی ۲ قادر مطلق؛ اما دارای محدودیت
۳ اژدهای هفت‌سر ۴ انسان چهارضلعی

۱۴۰ مفهوم ممکن‌الوجود عبارت است از

- ۱ مفهومی که نمی‌تواند موجود باشد. ۲ هر موجودی که ممکن است وجود داشته باشد.
۳ موجودی که نمی‌تواند وجود نداشته باشد. ۴ مفهومی که می‌تواند وجود نداشته باشد.

۱۴۱ موجودی که وجود دارد، قطعاً است.

- ۱ واجب‌الوجود ۲ ممکن‌الوجود ۳ واجب‌الوجود بالذات ۴ ممکن‌الوجود بالذات

۱۴۲ کدام اصطلاح فلسفی در اصطلاح‌شناسی صدراییان جایی ندارد؟

- ۱ غنی بالذات ۲ امکان ماهوی ۳ وابستگی وجودی ۴ فقر وجودی

۱۴۳ نسبت میان ممتنع‌الوجود به موجود و معدوم، به‌ترتیب چیست؟

- ۱ تباین - عموم و خصوص مطلق ۲ عموم و خصوص مطلق - تساوی
۳ تباین - عموم و خصوص من‌وجه ۴ عموم و خصوص من‌وجه - عموم و خصوص مطلق

۱۴۴ کدام فیلسوف از برهان وجوب و امکان ابن‌سینا استفاده نکرده است؟

- ۱ فارابی ۲ بهمنیار ۳ خواجه‌نصیر ۴ میرداماد

۱۴۵ نسبت مفاهیم «معدوم» و «ممکن‌الوجود» چیست؟

- ۱ عموم و خصوص من‌وجه ۲ عموم و خصوص مطلق
۳ تساوی ۴ تباین

۱۴۶ اگر مفهوم در واقعیت وجود نداشته باشد، آن‌گاه

- ۱ شاید واجب‌الوجود باشد. ۲ قطعاً ممکن‌الوجود است.
۳ قطعاً ممتنع‌الوجود است. ۴ شاید ممکن‌الوجود باشد.

۱۴۷ میان واجب‌الوجود بالغیر و ممکن‌الوجود بالذات کدام نسبت از نسبت‌های چهارگانه برقرار است؟

- ۱ تساوی ۲ عموم و خصوص من‌وجه
۳ تباین ۴ عموم و خصوص مطلق

۱۴۸ از نظر ابن‌سینا، واقعیات جهان تقسیم می‌شوند به و

- ۱ واجب‌الوجود بالذات - ممکن‌الوجود بالغیر ۲ واجب‌الوجود بالغیر - ممکن‌الوجود بالذات
۳ ممکن‌الوجود بالغیر - واجب‌الوجود بالذات ۴ واجب‌الوجود بالغیر - واجب‌الوجود بالذات

۱۴۹ کدام گزینه درباره‌ی اشیای پیرامونی ما در عالم، درست است؟

- ۱ نبودنشان محال است. ۲ بودنشان ضروری است.
۳ نبودنشان ممکن است. ۴ بودنشان وجوبی است.

۱۵۰ رابطه‌ی امکانی میان موضوع و محمول زمانی است که:

- ۱ عقل خلاف آن‌را قبول نمی‌کند. ۲ عقل نه ناگزیر از قبول آن و نه نفی آن است.
۳ عقل فقط خلاف آن‌را می‌پذیرد. ۴ عقل ناگزیر از قبول و نفی خلاف آن است.

۱۵۱ در کدام حالت، رابطه‌ی موضوع و محمول ضروری خواهد بود؟

- ۱ با سلب محمول از موضوع، ماهیت موضوع زیر سؤال برود.
۲ موضوع قضیه یک ماهیت ولی محمول آن، «وجود» باشد.
۳ موضوع قضیه، مفهومی باشد که در واقعیت وجود دارد.
۴ محمول قضیه نشان‌دهنده‌ی وجود خارجی یک مفهوم باشد.

۱۵۲ برهان وجوب و امکان در صدد اثبات کدام موجود است؟

- ۱ واجب الوجود بالغیر ۲ واجب الوجود بالذات ۳ ممکن الوجود بالذات ۴ غنی بالذات

۱۵۳ کدام فیلسوف قائل به امکان ماهوی نیست؟

- ۱ ملاصدرا ۲ بهمنیار ۳ ابن سینا ۴ خواجه نصیر

۱۵۴ ابن سینا به برهان وجوب و امکان نام را داده بود.

- ۱ صدیقین ۲ امکان ماهوی ۳ امکان فقری ۴ فقر وجودی

۱۵۵ براساس اصطلاحات ابن سینا، موجودی را که توسط موجود دیگری ضرورت پیدا کرده باید نامید.

- ۱ ممکن الوجود بالذات ۲ واجب الوجود بالذات ۳ ممتنع الوجود ۴ واجب الوجود بالغیر

۱۵۶ موجودات جهان هستی، چون ذاتاً هستند، برای موجود بودن ابتدا باید بیابند.

- ۱ واجب - وجود ۲ ممکن - وجود ۳ ممتنع - ضرورت ۴ ممکن - وجوب

۱۵۷ از نظر ابن سینا، وقتی به اشیای پیرامون خود نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که میان این ماهیات و یک رابطه‌ی برقرار است.

- ۱ وجود - ضروری ۲ وجود - امکانی ۳ واقعیت - ضروری ۴ واقعیت - امتناعی

۱۵۸ کدامیک از موارد زیر در ارتباط با رابطه‌ی وجوبی ندریست است؟

- ۱ رابطه‌ای حتمی و اجتناب‌ناپذیر است. ۲ عقل خلاف آن را هرگز قبول نمی‌کند.
۳ می‌توان محمول را از موضوع سلب کرد. ۴ محمول همواره بر موضوع صدق می‌کند.

۱۵۹ اگر عقل نه ناگزیر از قبول رابطه‌ی میان موضوع و محمول قضیه باشد و نه نفی آن، رابطه‌ی و اگر عقل خلاف رابطه‌ی موضوع و محمول را قبول نمی‌کند، آن رابطه است.

- ۱ امکانی - امتناعی ۲ امتناعی - امکانی ۳ امکانی - ضروری ۴ امتناعی - ضروری

۱۶۰ در قضیه‌ی «عدد هفت زوج است.» چه نوع رابطه‌ای میان موضوع و محمول برقرار است؟

- ۱ امتناعی ۲ امکانی ۳ ضروری ۴ وجوبی

۱۶۱ در بحث از رابطه‌ی موضوع و محمول، رابطه‌ی حاکم میان «انسان» و «ده متر قد داشتن» کدام است؟

- ۱ احتمال ۲ امتناع ۳ امکان ۴ ضرورت

۱۶۲ در کدام حالت، قضیه همواره کاذب است؟

- ۱ برقراری ارتباط میان موضوع و محمول محال باشد. ۲ میان موضوع و محمول، رابطه‌ی امکانی برقرار باشد.
۳ محمول قضیه، جزئی از ذات و ماهیت موضوع نباشد. ۴ محمول قضیه، وجود موضوع قضیه را نفی کند.

۱۶۳ وقتی رابطه‌ی موضوع و محمول یک قضیه باشد، صرفاً با تحلیل ذهنی می‌توان پی برد که آن قضیه است.

- ۱ امکانی - صادق ۲ وجوبی - صادق ۳ ضروری - کاذب ۴ امکانی - کاذب

۱۶۴ اگر برقراری ارتباط میان موضوع و محمول یک قضیه ممکن نباشد، رابطه‌ی موضوع و محمول است است.

- ۱ امکانی ۲ ضروری ۳ سلبی ۴ امتناعی

۱۶۵) محمول کدام قضیه برای موضوعش ضروری است؟

- ۱) مربع بزرگ است. ۲) مستطیل از مربع بزرگتر است.
۳) مستطیل نوعی شکل است. ۴) مربع سه ضلعی است.

۱۶۶) کدام گزینه با دیدگاه ملاصدرا ناسازگار است؟

- ۱) جهان هستی یک پارچه نیاز و تعلق به ذات الهی است.
۲) موجودات فقیر، یکسره عین نیاز و وابستگی به خداونداند.
۳) وجود موجودات هستی، از پرتو عنایت غنی بالذات است.
۴) آنچه غنای ذاتی دارد، وجودش وابسته به عنایت الهی است.

۱۶۷) کدام شکل نشان دهنده‌ی سه مفهوم واجب‌الوجود بالذات و ممکن‌الوجود بالذات است؟

۱۶۸) ملاصدرا، تمامی موجودات جهان، غیر از خداوند را می‌داند.

- ۱) ممکن بالذات ۲) واجب بالذات ۳) وجود وابسته ۴) غنی بالذات

۱۶۹) کدام گزینه بیانگر مبانی حکمت متعالیه است؟

- ۱) امکان فقری و اصالت وجود ۲) اصالت وجود و فقر وجودی
۳) اصالت وجود و تشکیک وجود ۴) فقر وجودی و تشکیک وجود

۱۷۰) کدام گزینه درباره‌ی مفاهیم سه‌گانه‌ی واجب، ممکن و ممتنع‌الوجود، درست است؟

- ۱) انواع موجود را دسته‌بندی می‌کنند. ۲) نوع وجود هر مفهوم را مشخص می‌کنند.
۳) انواع مفاهیم را دسته‌بندی می‌کنند. ۴) نسبت میان وجود و واقعیت را مشخص می‌کنند.

۱۷۱) چرا در نظر ابن‌سینا، تمامی موجودات ممکن را باید واجب‌الوجود دانست؟

- ۱) زیرا اگر واجب‌الوجود نبودند، وجود برایشان محال می‌شد.
۲) چون وجود برایشان ضرورت پیدا کرده که موجود شده‌اند.
۳) زیرا مفهوم ممکن‌الوجود همان واجب‌الوجود بالغیر است.
۴) چون نمی‌توان جهانی از موجودات ممکن‌الوجود را تصور کرد.

۱۷۲) اگر نسبت میان مفهوم وجود و یک ماهیت ضروری نباشد، کدام گزینه قطعاً درست است؟

- ۱) آن مفهوم ممکن است. ۲) آن مفهوم موجود نیست.
۳) آن مفهوم معدوم است. ۴) آن مفهوم معدوم نیست.

۱۷۳ ملاصدرا در نظریه‌ی به جای بررسی موجودات، به رجوع می‌کند.

- ۱ امکان فقری - وجود - ذات شیء
۲ فقر وجودی - ماهیت - ذات شیء
۳ امکان ماهوی - واقعیت - وجود شیء
۴ امکان فقری - ذات شیء - وجود شیء

۱۷۴ آنچه را ملاصدرا عین نیاز و وابستگی به مبداء وجود می‌داند، ابن سینا می‌نامد.

- ۱ ممتنع‌الوجود بالذات
۲ واجب‌الوجود بالذات
۳ ممکن‌الوجود بالذات
۴ ممکن‌الوجود بالغير

۱۷۵ کدام قضیه امکانی است؟

- ۱ انسان جاننداری پستاندار است.
۲ مثلث چهارضلعی ناممکن است.
۳ درخت ده متری موجود است.
۴ سفید نوعی جسم است.

۱۷۶ غنی بالذات در فلسفه‌ی همان در فلسفه‌ی ابن‌سیناست.

- ۱ سهرودی - واجب‌الوجود بالذات
۲ ملاصدرا - واجب‌الوجود بالغير
۳ ملاصدرا - واجب‌الوجود بالذات
۴ سهرودی - واجب‌الوجود بالغير

۱۷۷ نظریه‌ی فقر وجودی از کیست؟

- ۱ ابن سینا
۲ خواجه نصیر
۳ میرداماد
۴ ملاصدرا

۱۷۸ مفاهیم «انسان ناطق»، «دایره‌ی سه‌ضلعی» و «خاتم پیامبران» به‌ترتیب، چه نوع مفهومی هستند؟

- ۱ ممکن‌الوجود - ممتنع‌الوجود - واجب‌الوجود
۲ ممکن‌الوجود - ممتنع‌الوجود - ممکن‌الوجود
۳ واجب‌الوجود - ممتنع‌الوجود - ممکن‌الوجود
۴ ممکن‌الوجود - ممکن‌الوجود - واجب‌الوجود

۱۷۹ ابن سینا معتقد است که ممکنات جهان هستی، توسط ، ضرورت و وجوب پیدا کرده‌اند.

- ۱ واجب‌الوجود بالغير
۲ واجب‌الوجود بالذات
۳ ممکن‌الوجود بالغير
۴ ممکن‌الوجود بالذات

۱۸۰ اگر عقل رابطه‌ی میان موضع و محمول یک قضیه را کند، آن رابطه است.

- ۱ تأیید - امکانی
۲ نفی - امتناعی
۳ تأیید - امتناعی
۴ نفی - وجوبی

۱۸۱ وقتی می‌گوییم رابطه‌ی موضوع و محمول قضیه‌ای امکانی است، منظور این است که

- ۱ می‌توان محمول را از موضوع سلب کرد.
۲ محمول قضیه مفهوم «وجود» است.
۳ حمل محمول بر موضوع محال است.
۴ محمول جزئی از ذات موضوع است.

۱۸۲ کدام‌یک از مفاهیم زیر ممتنع‌الوجود است؟

- ۱ دریای زرد رنگ
۲ جاندار مریخی
۳ مربع مایع
۴ کرگدن بال‌دار

۱۸۳ رابطه‌ی موضوع و محمول در کدام قضیه ضروری است؟

- ۱ اسب بالدار دارای شاخ است.
۲ انسان مذکر است.
۳ مربع سه‌ضلعی ناموجود است.
۴ اسب پرنده است.

۱۸۴ ماده قضایای «هر اسبی چهارپا است» و «خورشید از مشرق طلوع می‌کند» به ترتیب، کدام مورد است؟

- ۱ امکان - امکان ۲ وجوب - امتناع ۳ امکان - امتناع ۴ وجوب - امکان

۱۸۵ موضوع کدام قضیه «ممکن الوجود» نیست؟

- ۱ مثلث سه ضلعی است. ۲ فریاد بلند است.
۳ دایره‌ی مستطیل وجود ندارد. ۴ عدد ۹ زوج است.

۱۸۶ کدام گزینه، درباره‌ی «مواد ثلاث» درست است؟

- ۱ واجب‌الوجود بالغیر می‌تواند واجب‌الوجود بالذات باشد.
۲ ممکن‌الوجود بالذات می‌تواند واجب‌الوجود بالغیر باشد.
۳ ممکن‌الوجود بالغیر ممکن است واجب‌الوجود بالغیر باشد.
۴ ممتنع‌الوجود بالغیر نمی‌تواند واجب‌الوجود بالغیر باشد.

۱۸۷ در قضایای «حیوان حساس است» و «تعریف، نوعی تصدیق است» به ترتیب، ماده‌ی قضیه و است.

- ۱ وجوب - امکان ۲ وجوب - امتناع ۳ وجوب - وجوب ۴ امکان - وجوب

۱۸۸ ماده‌ی قضایای «کلاغ سفید است» و «آب در ۲۰۰ درجه می‌جوشد»، به ترتیب کدام است؟

- ۱ امکان - امکان ۲ وجوب - امکان ۳ امکان - امتناع ۴ وجوب - امتناع

- ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. فیل پرنده ممکن الوجود است و می‌تواند موجود باشد و می‌تواند موجود نباشد. یعنی اگر علت تامه آن باشد، می‌تواند به وجود آید و فلز مایع نیز ممکن الوجود است. زوج فرد، ممتنع الوجود بالذات است. یعنی محمول وجود را نمی‌توان بر آن حمل کرد؛ چون مصداق اجتماع نقیضین است.
- ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در حمل مستطیل بر شکل یعنی «شکل مستطیل است»، رابطه موضوع و محمول، امکانی است؛ زیرا شکل، ممکن است مستطیل باشد و ممکن است مستطیل نباشد (مثلاً دایره یا مثلث باشد). بالعکس آن، یعنی در حمل شکل بر مستطیل به این معنا که «مستطیل شکل است»، رابطه موضوع و محمول وجوبی است؛ زیرا مستطیل حتماً و ضرورتاً شکل است و اگر شکل نباشد، مستطیل نخواهد بود.
- ۳ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ملاصدرا معتقد به اصالت وجود بود، بنابراین برای اثبات وجود خداوند به امکان ذاتی ماهیات توجه نمی‌کند، بلکه امکان فقری یا فقر وجودی را مطرح می‌کند. خداوند موجودی غنی و بی‌نیاز است و سایر موجودات نیازمند و وابسته هستند، این نظر هم مورد قبول ابن‌سینا است و هم ملاصدرا.
- ۴ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در قضیه‌ی اول رابطه‌ی محمول «بزرگ» با «این کلاس»، امکانی است یعنی کلاس می‌تواند بزرگ باشد و یا نباشد و در عبارت دوم، محمول «محال» حتماً باید بر موضوع خود که «اجتماع دو ضد»، است حمل شود، زیرا عقل خلاف آن را نمی‌پذیرد، پس رابطه‌ی محمول با موضوع خود، وجوبی است.
- ۵ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. نسبت محمول وجود با موضوع‌های خود یا ضروری است یا امکانی یا امتناعی. موضوع‌هایی که با وجود، رابطه امکانی دارند (یعنی ممکن الوجود بالذات هستند)، مانند دو کفه ترازو هستند که در حالت تعادل قرار دارند، ولی اگر علت تامه آن‌ها باشد، به وجود می‌آیند و واجب الوجود بالغیر خواهند بود.
- ۶ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بعضی موضوع‌ها، با «وجود» رابطه امکانی دارند، یعنی در ماهیت و ذات خود ممکن الوجود هستند و همین رابطه امکانی، به ذات و ماهیت آن‌ها اجازه می‌دهد که اگر علت وجود آن‌ها فراهم شود، آن‌ها نیز موجود شوند و در خارج تحقق یابند. به موضوعی که نسبت به محمول وجود، رابطه حتمی دارد واجب الوجود می‌گویند. موجودات عالم به دو قسم واجب الوجود بالذات و واجب الوجود بالغیر تقسیم می‌شوند؛ زیرا وقتی چیزی موجود است یعنی از مرحله امکان خارج شده و به مرحله وجوب وجود رسیده است.
- ۷ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هر ماهیتی که در ذات خود ممکن الوجود است، در صورت وجود علت تامه خود؛ واجب الوجود بالغیر می‌شود و در صورت عدم علت تامه خود، ممتنع الوجود بالغیر خواهد بود. هر ماهیتی که به مرحله وجود رسیده و موجود شده حتماً وجودش به مرحله وجوب رسیده و واجب الوجود بالغیر است که وجوب و ضرورت را در نهایت از واجب الوجود بالذات دریافت کرده است.
- ۸ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در سایر گزینه‌ها رابطه موضوع و محمول امکانی است، اما در این گزینه حیوان ذاتی انسان است و رابطه آن‌ها وجوبی است.
- ۹ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اشیاء و پدیده‌های موجود، در ذات خود ممکن الوجود بوده‌اند و اگر اکنون موجود هستند، به خاطر این است که علت، آن‌ها را از حالت امکانی خارج کرده و وجود را برای آن‌ها ضروری و واجب ساخته و موجودشان کرده است.

۱۰

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. رابطه وجود با شریک خدا، رابطه امتناعی است؛ یعنی «شریک خدا» ممتنع الوجود بالذات است، پس مانند رابطه وجود با زوج فرد است، اما رابطه وجود با سایر مفاهیم رابطه امکانی است، یعنی همگی ممکن الوجود بالذات هستند.

۱۱

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در قضیه «مثلث دارای سه ضلع است.» رابطه میان موضوع و محمول، وجوبی است؛ همانند قضیه مداد جسم است، اما در سه گزینه دیگر، رابطه میان موضوع و محمول، امتناعی است.

۱۲

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

باید به این امر توجه کنید که اگر دو موضوع یا دو محمول داشته باشیم (به اصطلاح موضوع و محمول متکثر باشند) قضیه‌ی ما هم به همان تعداد متکثر است. یعنی این‌گونه نیست که در قضیه‌ی صورت سؤال یک قضیه یا تصدیق داشته باشیم. بلکه در اصل دو تصدیق داریم که موضوع آن‌ها مشترک و یکسان بوده است. توضیح نکات درسی:

توجه کنید که یک حالت استثنا داریم. اگر محمول دو تا باشد اما لزوماً باید گل آن محمول بر موضوع حمل شود، یا موضوع دو تا باشد اما محمول مربوط به کل آن موضوع باشد و نتوان آن را تفکیک کرد دیگر قضیه‌ی ما دو تا (متکثره) نخواهد بود و با یک قضیه‌ی واحد روبه‌رو هستیم. برای مثال:

- علی و احمد باهوش هستند: دو تصدیق (علی باهوش است - احمد باهوش است)

- علی و احمد دو نفر هستند: یک تصدیق (نمی‌توان موضوع‌ها را از هم جدا کرد و دو تصدیق ساخت).

۱۳

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. آب مایعی بی‌رنگ است. آب مایعی بی‌رنگ است: قضیه‌ای امکانی است زیرا ممکن است آب با رنگ مخلوط شود و دیگر بی‌رنگ نباشد اما همچنان به دلیل ذات آن، آب نام دارد.

فعل کلمه‌ای است که انجام کاری را می‌رساند: قضیه‌ای امکانی است زیرا ممکن است از اتفاق افتادن رویدادی در گذشته و یا وجود حالتی خبر دهد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: چوب عایق است = وجوبی (محال است چوب رسانا باشد) - یکی از انواع ویروس‌ها آنفلوانزا است = امکانی (ممکن است یکی از انواع ویروس‌ها، ایدز باشد).

نکته: اگر عبارت دوم، برعکس ذکر می‌شد، وجوبی بود. (آنفلوانزا، یکی از انواع ویروس‌ها است)

گزینه ۳: کره زمین دارای آب است = امکانی (ممکن است کره زمین آب نداشته باشد) - هر جسمی دارای مکان است = ضروری (قطعاً همه جسم‌ها، مکان دارند و موجوداتی مثل خداوند و اجنه که مکان خاصی ندارند، جسم نیستند).

گزینه ۴: اکسیژن، از انواع گازها است = امکانی (اگر اکسیژن به دمای منفی ۱۸۲ درجه برسد، به مایع تبدیل می‌شود و دیگر گاز نیست) - فلز نوعی ماده است = وجوبی (ماده بودن، ذات فلز است)

۱۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. نمی‌توان گفت ذات معلول پس از تحقق و وجود یافتن از حالت امکانی به حالت وجوبی تغییر می‌یابد. ذات معلول همیشه ممکن الوجود است و حتی با تحقق آن به وسیله علت و وجود یافتن، ذات و ماهیت امکانی معلول تغییر نمی‌کند. آن معلول همچنان ممکن الوجود بالذاتی است که به خاطر وجودبخشی یک علت در عالم خارج محقق شده است.

توجه: رابطه امکانی بین موضوع و محمول یک قضیه یعنی اینکه موضوع می‌تواند محمول را بپذیرد یا نپذیرد؛ نه اینکه همزمان هم محمول را بپذیرد و هم نپذیرد! این امر تناقض است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ذات معلول همیشه ممکن‌الوجود است و حتی با تحقق آن به وسیله علت و وجود یافتن، ذات و ماهیت امکانی معلول تغییر نمی‌کند. آن معلول همچنان ممکن‌الوجود بالذاتی است که به خاطر وجودبخشی یک علت در عالم خارج محقق شده است. تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: علت عامل وجود یافتن ممکن است و ذات امکانی معلول به هیچ‌وجه عامل وجود یافتن آن نیست و برای وجود یافتن معلول کفایت نمی‌کند.

گزینه ۲: علت از نظر رتبی مقدم بر معلول خود است. اما لزوماً به این معنا نیست که از لحاظ زمانی پیش از معلول خود وجود دارد. چون اگر علت در جهان خارج محقق باشد پس معلول هم ضرورتاً در جهان خارج محقق است و وجود دارد.

گزینه ۳: این طور نیست که ممکنات نسبت به هم هیچ تقدم و تأخیری نداشته باشند چون علت‌هایی ممکن‌الوجود هم هستند که خود معلول علت دیگری هستند و فقط علت واجب نداریم. ممکن است بین دو ممکن‌الوجود نسبت علی - معلولی برقرار باشد، پس بین آن‌ها تقدم و تأخر رتبی وجود داشته باشد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. واجب‌الوجود بالذات است که لزوماً یک مصداق مشخص دارد و واجب‌الوجود بالغیر، بی‌شمار مصداق دارد. بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱: ممتنع‌الوجودها نمی‌توانند در جهان خارج ایجاد شوند.

گزینه ۳: هیچ واقعیتی ممتنع‌الوجود نیست.

گزینه ۴: ممتنع‌الوجود نمی‌تواند علت وجود چیزی شود؛ زیرا اصلاً وجود ندارد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. حالت ممکن‌الوجود مانند ترازویی است که دو کفه آن در حالت تعادل قرار دارند و هیچ کفه‌ای بر دیگری ترجیحی ندارد. حال اگر ببینیم یکی از کفه‌ها به سمت پایین کشیده شده و بر دیگری فزونی یافته می‌گوییم، حتماً علتی در کار بوده که یک کفه را پایین آورده است. زیرا عقلاً محال است که خود به خود، یک کفه بر کفه دیگر سنگینی کند و به سمت پایین حرکت نماید. (به عبارت دیگر: نبود علت وجوددهنده، علت عدم است.)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: اگر رابطه وجود با موضوعی، رابطه امکانی باشد در این صورت موضوع، ذاتی است که نه از وجود ابا دارد و نه از عدم، یعنی نسبت آن با وجود و عدم متساوی است.

گزینه ۲: اگر وجود و ماهیت در ذهن مغایرت نداشته باشند، یعنی وجود عین یا جزئی از ماهیت باشد در این صورت ماهیات همیشه هستند و دیگر رابطه امکانی و امتناعی بین ماهیات و محمول وجود بی‌معنا می‌شود.

گزینه ۴: در یک رابطه امکانی نه قضیه حتماً صادق است و نه قضیه حتماً کاذب است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. موارد الف و د از ویژگی‌های ممتنع‌الوجود بالذات هستند. تشریح عبارت‌ها:

عبارت الف: در ممتنع‌الوجود بالذات چه در زمان حال چه آینده و چه گذشته نمی‌توانیم رابطه‌ای بین موضوع و محمول متصور شویم.

عبارت ب: ممتنع‌الوجود بالذات وجود نیافته است که بخواهد علت وجودی چیز دیگری شود.

عبارت ج: سابقه زمانی برای چیزی که نمی‌تواند موجود شود معنا ندارد.

عبارت د: ممتنع‌الوجود بالذات برای موجودیت به دیگری نیاز ندارد، چون هرگز موجود نمی‌شود.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ممتنع‌الوجود بالذات به چیزی گفته می‌شود که وقتی خود ذات آن را تصور می‌کنیم، درک می‌کنیم که محال است موجود باشد.

ممتنع‌الوجود، مفهومی است که فرض وجود یافتن آن به هیچ‌وجه امکان ندارد. بنابراین هر قضیه‌ای که موضوعش یک مفهوم ممتنع‌الوجود بالذات باشد و محمول وجود بر آن حمل شود، قطعاً کاذب خواهد بود. مثلاً: دایره مربع موجود است. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: بسیاری از ممکن‌الوجودهای بالذات هم مصداق خارج از ذهن ندارند یا به عبارتی موجود نیستند، مانند: انسان دارای ده هزار پا. پس این تعبیر اختصاص به ممتنع‌الوجود ندارد.

گزینه ۳: ممکن‌الوجودهای بالذات (که علت وجودشان تحقق نیافته است) نیز وجود خارجی ندارند و صرفاً وجود خیالی و فرضی دارند. مانند اژدهای هفتاد سر. ضمن اینکه در مورد برخی مفاهیم ممتنع‌الوجود، امکان تخیل آن‌ها هم منتفی است، برای مثال «دایره مربع» قابل تخیل کردن هم نیست.

گزینه ۴: مفاهیم ممتنع‌الوجود بالذات (دست کم برخی از آن‌ها) قابل تصور در ذهن هستند. آنچه محال است، مصداق واقعی داشتن آن‌هاست.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تمام روابط دیگر ذکر شده، روابط بعد از وجود هستند ولی رابطه طلوع خورشید و روشن شدن زمین رابطه علیت یا رابطه در وجود است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر ماهیتی را فرض کنیم و آن را در جهان بیابیم یعنی حتماً وجودش به مرحله وجود و ضرورت رسیده و به وجود آمده است، یعنی از حالت امکان ذاتی خارج و واجب‌الوجود بالغیر شده است. و چون خداوند وجود محض و واجب‌الوجود بالذات است، ماهیتی جدای از ذاتش ندارد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. موجودات جهان را از نظر ذاتشان، به دو دسته‌ی ممکن‌الوجود و واجب‌الوجود تقسیم می‌کنیم. بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) وقتی از ممتنع‌الوجود سخن می‌گوییم، ممکن است مفهوم مورد نظر ما یک مفهوم ذهنی باشد، نه لزوماً همان وجود خارجی و واقعی، مانند مفاهیم متناقضی که ذهن ما می‌سازد، هم‌چون مربع پنج‌ضلعی.

۳) هر چیزی که بر حسب ذات خود ممکن‌الوجود باشد، اگر علت تامه‌ی آن فراهم شود، واجب‌الوجود بالغیر خواهد بود، اما گر علت تامه‌ی آن فراهم نشود، ممتنع‌الوجود بالغیر خواهد بود.

۴) از ممکن‌الوجود بالذات نیز می‌توان وجود را جدا کرد، پس ضرورتاً ممتنع‌الوجود بالذات نیست.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی وجود با موضوع‌های مختلف یکسان نیست، زیرا رابطه‌ی برخی از موضوع‌ها با وجود

رابطه‌ی وجوبی است، مانند رابطه‌ی وجود با واجب‌الوجود بالذات که همان خداوند است. هم‌چنین رابطه‌ی برخی از موضوع‌ها با وجود رابطه‌ی امکانی است، مانند رابطه‌ی وجود با تمام ماهیاتی که می‌توانند وجود داشته باشند یا نداشته باشند. علاوه بر این دو، رابطه‌ی برخی از موضوع‌ها با وجود رابطه‌ی امتناعی است، مانند رابطه‌ی وجود با سیاه سفید یا مربع پنج‌ضلعی. پس مفاهیم را از نظر وجودی می‌توان به این سه دسته (واجب‌الوجود - ممکن‌الوجود - ممتنع‌الوجود) تقسیم کرد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. لوزی، شکل است و نه خط بسته‌ای که چهار زاویه‌ی قائمه می‌سازد. پس خط بسته، ارتباطی

به لوزی ندارد و بنابراین رابطه‌ی بین موضوع و محمول این قضیه، رابطه‌ی امتناعی است، یعنی محال و ممتنع است که

لوزی خط بسته باشد. اما در قضیه‌ی دوم، یعنی «هر موجود دارای حواس، جاندار است.» بین موضوع و محمول آن

رابطه‌ی ضروری و وجوبی برقرار است.

۲۵

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. یکی از ابزارهای شناخت ما حس است. ما به کمک حواس پنجگانه با عالم طبیعت آشنا می‌شویم و بسیاری از موجودات و ویژگی‌های آن‌ها را می‌شناسیم. گرچه گاهی در شناخت حسی خطا رخ می‌دهد، اما این شناخت به قدری برای ما معتبر است که بر پایه‌ی آن زندگی می‌کنیم و از اشیای طبیعی بهره می‌بریم و نیازهایمان را برطرف می‌سازیم. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) انسان هم با استفاده از حواس و هم از طریق عقل می‌تواند تمایزها و تفاوت‌های اشیا را درک کند.

۳) انسان دارای قوه‌ای است که با آن تفکر و تعقل می‌کند. او با کمک این قوه می‌تواند حقایق را درک کند که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست. این حقایق، هم می‌تواند امور محسوس و طبیعی را شامل شود و هم امور غیرمحسوس و غیرطبیعی را دربرگیرد.

۴) عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی می‌تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد.

۲۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. دانشجو می‌تواند دیپلمه باشد می‌تواند هنوز دیپلم را به صورت کامل نگرفته باشد و استوانه بدلیل داشتن ارتفاع و حجم، وزن نیز به صورت قطعی دارد.

۲۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. موضوعی که نسبت به محمول وجود رابطه‌ی احتمالی ندارد، ممکن است واجب‌الوجود باشد یا ممتنع‌الوجود و اگر ماهیتی در عالم خارج موجود شود یعنی واجب‌الوجود بالغیر است ولی اگر ماهیتی را در جهان نیابیم یعنی هنوز از حالت امکانی خارج نشده است.

۲۸

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

رابطه‌ی روح با وجود، امکانی و رابطه‌ی جامد مایع با وجود، امتناعی و رابطه‌ی فلز مایع با وجود امکانی است.

۲۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. واجب‌الوجود بالغیر یعنی موجودی که واجب است، ولی این وجوب از ناحیه‌ی ذات خودش نیست، بلکه از سوی علتش ضروری شده است. پس می‌توان گفت ضرورت وجود او از ناحیه‌ی دیگری است.

۳۰

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اموری که علل مشخص و قطعی ندارند تا طرف سلب یا ایجاب آن‌ها را ضروری کند یا به عبارتی می‌توانند باشند یا نباشند ممکن‌الوجود هستند؛ مانند رخ دادن جنگ در آینده یا دریای جیوه تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی ۱: از فرض عدم وجود واجب‌الوجود بالذات محال لازم می‌آید.

گزینه‌ی ۳: تقسیم رابطه‌ی بین موضوع و محمول به وجوب، امکان و امتناع تقسیم به حصر عقلی است؛ یعنی فرض چهارمی عقلاً قابل تصور نیست.

گزینه‌ی ۴: برای امر ممتنع مانند «شریک‌الباری» وجود ضروری نیست؛ اما عدم وجود ضرورت دارد.

۳۱

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

واجب‌الوجود بالذات در فلسفه‌ی ابن‌سینا، همان غنی بالذات و وجود غیروابسته در فلسفه‌ی ملاصدرا است.

۳۲

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. درخت قطعاً مفهومی ممکن‌الوجود بالذات است؛ پس رابطه‌ی موضوع و محمول در این قضیه وجوبی است؛ زیرا نمی‌توان گفت «درخت ممکن‌الوجود بالذات نیست».

۳۳

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. درست است که فیل پرنده‌ای وجود ندارد؛ اما این مفهوم ممکن‌الوجود بالذات است و می‌تواند از نظر عقلی، وجود داشته باشد. بنابراین، گرچه محمول وجود برایش ضرورت ندارد؛ اما ممتنع هم نیست.

۳۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

ممکن‌الوجود مفهومی است که هم می‌تواند وجود داشته باشد و هم می‌تواند وجود نداشته باشد.

۳۵

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وقتی مفهومی موجود باشد، پس وجود برایش ضروری شده و قطعاً واجب‌الوجود است. حال یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغیر. پس این مفهوم دیگر ممکن نیست.

۳۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

امکان ماهوی با دستگاه فلسفی ملاصدرا هماهنگ نیست و او این نظریه را به نظریه‌ی فقر وجودی ارتقا داد.

۳۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. فارابی پیش از ابن‌سینا می‌زیست و نمی‌توانسته از برهان ابن‌سینا استفاده کرده باشد.

۳۸

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مفهومی که در واقعیت وجود ندارد، یا ممکن‌الوجودی است که هنوز به وجوب نرسیده و موجود نشده یا ممتنع‌الوجودی است که هیچ‌گاه به وجود نخواهد آمد. پس شاید ممکن‌الوجود باشد و شاید ممتنع‌الوجود باشد.

۳۹

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. شاید به نظر بیاید میان ممکن‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر، نسبت تساوی برقرار

است؛ اما این گونه نیست! دقت کنید که ممکن‌الوجود بالذات شامل مفاهیمی است که هم موجود شده‌اند و هم معدومند؛ اما واجب‌الوجود بالغیر موجوداتی‌اند که در واقعیت هستی و وجود دارند؛ بنابراین، گرچه هر واجب‌الوجود بالغیری، ممکن‌الوجود بالذات است؛ اما هر ممکن‌الوجود بالذاتی لزوماً موجود نیست تا واجب‌الوجود بالغیر باشد؛ بنابراین، نسبت این دو عموم و خصوص مطلق است.

۴۰

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی ضروری میان موضوع و محمول لزوماً به وجود یک مفهوم اشاره نمی‌کند. برای مثال، در قضیه‌ی «انسان حیوان ناطق است.» نیز رابطه‌ی موضوع و محمول ضروری است. (رد گزینه‌ی ۱) علاوه بر این، لزوماً هر قضیه‌ای که به وجود یک مفهوم اشاره کند نیز رابطه‌ی ضروری نیست؛ زیرا ممکن است آن مفهوم اصلاً وجود خارجی نداشته باشد. (رد گزینه‌ی ۴) در ضمن، اگر موضوع قضیه یک موجود واقعی باشد، باز هم باید ببینیم محمول قضیه چیست و آیا با موضوع رابطه‌ی ضروری دارد یا خیر (رد گزینه‌ی ۳). رابطه‌ی ضروری میان موضوع و محمول زمانی است که امکان سلب محمول از موضوع وجود نداشته باشد؛ برای مثال، در قضیه‌ی «انسان ناطق است.» نمی‌توان محمول «ناطق» را از انسان سلب کرد و موضوع یعنی «انسان» همچنان انسان باشد؛ زیرا «ناطق» جزئی از مفهوم «انسان» است.

۴۱

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. دستگاه فلسفی ملاصدرا به واقعیت و وجود رجوع می‌کند نه مفهوم و ماهیت. به همین

دلیل به جای نظریه‌ی امکان ماهوی، از امکان فقری و فقر وجودی بحث می‌کند.

۴۲

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

موجودات جهان هستی، چون ذاتاً ممکن‌اند، برای موجود بودن ابتدا باید ضرورت یا وجود پیدا کنند.

۴۳

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در رابطه‌ی امکانی، عقل نه ناچار است رابطه‌ی موضوع و محمول را بپذیرد و نه ناچار است

آن را نفی کند. در رابطه‌ی ضروری نیز، عقل آن رابطه را می‌پذیرد و نمی‌تواند خلاف آن را قبول کند.

۴۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

دقت کنید که گرچه هیچ انسانی ده متر قد ندارد؛ اما امکان آن وجود دارد. پس رابطه‌ی میان این دو امکانی ندارد.

۴۵

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وقتی برقراری ارتباط میان موضوع و محمول قضیه محال و غیرممکن باشد، رابطه‌ی موضوع و محمول امتناعی خواهد بود و قضیه همواره کاذب است.

۴۶

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

اگر برقراری ارتباط میان موضوع و محمول یک قضیه ممکن نباشد، رابطه‌ی موضوع و محمول امتناعی و محال است.

۴۷

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. آنچه که حمل هستی بر آن ممکن نیست، ممتنع‌بالذات گفته می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) اگر علت وجوددهنده‌ی آن فراهم شود، از حالت امتناع خارج و لباس هستی می‌پوشد.

(۲) هر آنچه که ممکن‌بالذات باشد، امکان تحقق ماهیت آن در خارج فراهم است. به شرطی که علت وجوددهنده‌ی آن فراهم شود، از حالت امکان خارج شده و به وجود می‌آید.

(۴) در حال حاضر، همه‌ی اشیایی که موجودند، یعنی ماهیت دارند، واجب‌الوجود بالغیرند.

۴۸

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. قضایایی که رابطه‌ی آن‌ها وجوبی و ضروری است، همواره صادق هستند و بین موضوع و محمولشان یا رابطه‌ی تساوی برقرار است یا عموم و خصوص مطلق، اما قضایایی که رابطه‌ی آن‌ها امتناعی است، همیشه کاذب هستند و بین موضوع و محمولشان رابطه‌ی تباین وجود دارد، اما قضایایی که رابطه‌ی امکانی دارند، بین موضوع و محمولشان یا رابطه‌ی عموم و خصوص من‌وجه یا رابطه‌ی عموم و خصوص مطلق برقرار است.

۴۹

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا در اثبات مغایرت ذهنی وجود و ماهیت دلایلی ذکر نموده است. با توجه به بیان ابن‌سینا می‌توان گفت وجود و ماهیت واقعیت‌های خارجی که در خارج از ذهن با هم عینیت دارند و قابل جدایی نیستند، در ذهن (عالم عقل) مغایر هم و از هم قابل تفکیک‌اند. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) وجود و ماهیت در واقعیت و در خارج از ذهن و از جهت مصداق یکی هستند و دو امر جداگانه نیستند.

(۳) مفهوم وجود در ذهن، عین یا جزء مفهوم ماهیت نیست، زیرا اگر وجود عین ماهیت یا جزء آن باشد، تصور وجود از تصور ماهیت جدا نمی‌شد. یعنی هرگاه ماهیتی را تصور می‌کردیم، باید به وجود آن نیز پی می‌بردیم، در صورتی‌که خیلی ماهیت‌ها را می‌شناسیم ولی از وجود آن‌ها خبر نداریم.

(۴) وجود و ماهیت در واقعیت یکی هستند و دو امر جداگانه نیستند.

۵۰

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دوگانگی مفهوم وجود و مفهوم ماهیت، تنها در ذهن و از لحاظ مفهوم است. وجود و ماهیت از لحاظ مصداق یکی هستند و تفاوتی ندارند. پس واقعیت‌های خارجی، اتحاد مصداقی و اختلاف مفهومی دارند، یعنی وجود در مقام مفهوم مغایر با ماهیت است ولی در مقام خارج با آن متحد است.

۵۱

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

وقتی یک مفهوم توسط موجود دیگری به ضرورت و وجوب رسیده، پس ذاتاً ممکن‌الوجود بوده است.

۵۲

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حکما و فیلسوفان خداوند را واجب‌الوجود بالذات می‌دانند؛ زیرا اولاً وجود برای خداوند ضروری است و ثانیاً وجود او مستقل از دیگری است و این ضرورت از ناحیه‌ی غیر به دست نیامده است.

۵۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تمامی اشیای جهان، ممکناتی هستند که نه بودنشان ضروری است و نه نبودشان. به عبارت دیگر، این اشیا هم می‌توانند باشند و هم نباشند. بنابراین، نبودشان هم ممکن است.

۵۴ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. برهان وجوب و امکان درصدد اثبات خداوند به عنوان واجب‌الوجود بالذات است که تمامی ممکنات جهان از آن نشأت می‌گیرند.

۵۵ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا می‌گوید میان ماهیاتی که در پیرامون ما قرار دارند و مفهوم وجود یک رابطه‌ی امکانی برقرار است و تمامی موجودات، غیر از خداوند، ممکن‌الوجود بالذات هستند.

۵۶ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر رابطه‌ی موضوع و محمول قضیه وجوبی باشد، با تحلیل ذهنی می‌فهمیم که قضیه همواره صادق است و اگر این رابطه امتناعی باشد، قضیه همواره کاذب خواهد بود.

۵۷ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. درست است که بعضی از ماهیاتی که هنوز وجود پیدا نکرده‌اند، ممکن است ذاتاً ممتنع‌الوجود باشند، اما نهنگ چهارپا ضرورتاً ممتنع‌الوجود نیست، بلکه ممکن‌الوجود است. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) اگر ماهیت یا موجودی واقعیت داشته باشد، ممتنع‌الوجود بالذات نیست.

(۳) بعضی از ماهیاتی که هنوز وجود ندارند، می‌توانند ذاتاً ممکن‌الوجود باشند، اما عدم وجود آنها در حال حاضر، ممکن است بدان جهت باشد که علت وجود آنها پیدا نشده تا آنها را از حالت امکانی خارج کند و موجود نماید.

(۴) در حال حاضر، همه‌ی اشیایی که موجودند، «واجب‌الوجود» هستند، اما به واسطه‌ی علت‌هایشان، نه به واسطه‌ی خودشان. به عبارت دیگر، «واجب‌الوجود بالغیر» هستند، هر چند چنین ماهیاتی از لحاظ ذات خویش، اصولاً ممکن‌الوجود بالذات هستند.

۵۸ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. حالت ممکن‌الوجود مانند ترازویی است که دو کفه‌ی آن در حالت تعادل قرار دارند و هیچ کفه‌ای بر دیگری ترجیحی ندارد. حال اگر بینیم یکی از کفه‌ها به سمت پایین کشیده شده و بر دیگری فزونی یافته، می‌گوییم حتماً علتی در کار بوده که یک کفه را پایین آورده است. زیرا عقلاً محال است که خود به خود، یک کفه بر کفه‌ی دیگر سنگینی کند و به سمت پایین حرکت نماید.

۵۹ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تشریح عبارت‌های نادرست:
(ب) اگر چیزی موجود نباشد، یا ذاتاً ممتنع است یا ذاتاً ممکن.
(ت) چنانچه رابطه‌ی بین موضوع و محمول در قضیه‌ای ضروری باشد عقل از قبول خلاف آن ابا دارد.

۶۰ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی کوه طلا و انسان هفت‌سر با محمول وجود رابطه‌ی امکانی است. رابطه‌ی عدد بی‌نهایت و انسان غیرناطق با محمول وجود رابطه‌ی امتناعی است.

۶۱ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. نمی‌توان اموری را پیدا کرد که رابطه‌ی ذاتی آنها با وجود رابطه‌ی امتناعی بوده، اما علتی برای آنها پیدا شود و اکنون موجود باشند؛ زیرا اگر چیزی به نحو ذاتی از چیزی منفک باشد و نتواند با آن جمع شود و در عین حال بخواهد با آن جمع شود، اجتماع نقیضین پیش خواهد آمد که امری محال است.

۶۲

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی بین واجب‌الوجود بالغير با واجب‌الوجود بالذات تباین است؛ بنابراین با هم هیچ مصداق مشترکی ندارند. تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه‌ی ۲: واجب‌الوجود شدنش به واسطه‌ی علت بیرونی بوده نه به واسطه‌ی خودش

گزینه‌ی ۳: واجب‌الوجود بالغير از لحاظ ذاتی ممکن‌الوجود بوده است.

گزینه‌ی ۴: واجب‌الوجود بالغير لزوماً برای موجود شدن به علت نیاز دارد.

۶۳

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از میان فیلسوفان اروپایی، دکارت معتقد بود که اصل علیّت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء مفاهیم اولیه‌ای است که انسان آن‌را به طور فطری درک می‌کند (نه این‌که با عقل خود به آن دست یابد! رد گزینه‌ی ۲ و تأیید درستی گزینه‌ی ۱)؛ یعنی هر انسانی، با درکی از رابطه‌ی علیّت متولد می‌شود و درک این رابطه نیاز به تجربه و یا آموزش ندارد (رد گزینه‌ی ۳) ولی یافتن مصداق‌های علت و معلول نیازمند تجربه و آموزش است (رد گزینه‌ی ۴).

۶۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ممتنع‌الوجود مفهومی است که نمی‌تواند وجود داشته باشد، ولی این‌گونه نیست که حتی نتوان آن‌را تصور کرد. مثلاً شریک خدا ممتنع‌الوجود است اما انسان می‌تواند در ذهن برای خداوند شریک قائل شود و تصور این امری محال نیست.

۶۵

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. شریک خداوند در هر حالتی ممتنع‌الوجود است. پس موضوع محمول را همیشه می‌پذیرد و نمی‌توان خلاف آن‌را تصور کرد. لذا رابطه‌ی وجوبی برقرار است. هر انسانی بالذات ناطق است. انسان نمی‌تواند ناطق نباشد. پس این قضیه‌ی رابطه‌ی امتناعی دارد. وجود خداوند واجب و ضروری است و نمی‌تواند وجود امکانی باشد پس بین «وجود خدا» و «غیرامکانی» رابطه‌ی وجوبی برقرار است.

۶۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در رابطه‌ی امکانی موضوع هم می‌تواند محمول را بپذیرد و هم می‌تواند آن‌را نپذیرد. دقت کنید که این به معنای این نیست که هم‌زمان هم محمول بر موضوع حمل می‌شود و هم از آن نفی می‌شود. بلکه منظور این است که محمول می‌تواند یکی از دو حالت را بپذیرد و ترجیحی وجود ندارد (رد گزینه‌ی ۴)؛ به عبارت دیگر عقل نه ناگزیر از قبول آن است و نه ناگزیر از رد آن (تأیید گزینه‌ی ۳). این خود یک رابطه بین موضوع و محمول است که رابطه‌ی امکانی نامیده می‌شود، لذا نمی‌توان گفت که هنوز ارتباطی بین موضوع و محمول برقرار نشده است و حالت تعلیق دارد (رد گزینه‌ی ۱). ما این رابطه‌ی امکانی را در مقام ذهن و ملاحظه‌ی موضوع و محمول بیان می‌کنیم. اما در جهان خارج آن موضوع می‌تواند به واسطه‌ی عاملی خارجی از این حالت تساوی خارج شود و محمول را بپذیرد یا نپذیرد. مثلاً یک دیوار با محمول سفیدی رابطه‌ی امکانی دارد یعنی بالقوه می‌تواند سفید باشد یا نباشد. اما در جهان خارج ممکن است یک نقاش دیوار را رنگ کند و این موضوع از حالت تساوی خارج شود و محمول را بپذیرد.

۶۷

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ماهیتی که موجود است از ناحیه‌ی خودش وجودش ضروری نمی‌شود. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: ماهیت حتماً از ناحیه‌ی غیر پا به عرصه‌ی وجود می‌گذارد.

گزینه‌ی ۲: ماهیتی که موجود است ممکن بود نباشد.

گزینه‌ی ۳: ماهیتی که موجود است حتماً واجب‌الوجود بالذات نیست.

۶۸

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. واجب‌الوجود بالذات تنها خداوند است. واجب‌الوجود موجودی است که عدم برای آن تصور نمی‌شود.

توجه شود که وصف گزینه‌ی ۳ از اوصاف واجب‌الوجود بالغیر است، نه واجب‌الوجود بالذات. و این طور نیست که فقط شریک‌الباری ممتنع‌الوجود باشد، مفاهیم بسیاری چون دایره‌ی سه‌ضلعی و ... نیز ممتنع‌الوجود هستند.

۶۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «روح فناپذیر وجود دارد»، امکانی است ولی بقیه گزینه‌ها رابطه امتناعی است.

۷۰

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در قضیه‌ی «متوازی‌الاضلاع چهار ضلع دارد» و «لوزی شکل متوازی‌الاضلاع است» رابطه‌ی ضروری است چون محمول بیان‌گر ذاتیات شیء است.

در قضیه‌ی «انسان وجود دارد» رابطه‌ی امکانی است چون انسان ممکن‌الوجود است.

در قضیه‌ی «ساکن روان وجود دارد» رابطه‌ی امتناعی است چون ساکن روان یک تناقض است و امکان وجود یافتن ندارد.

۷۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. حمل راه‌رونده بر حیوان ضروری نیست و نیازمند دلیل است.

۷۲

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

در حال حاضر، همه اشیایی که موجودند، «واجب‌الوجود» هستند، اما به واسطه علت‌هایی که خارج از ماهیت آنها قرار دارند. به عبارت دیگر: اینها «واجب‌الوجود بالغیر» هستند. درس ۲ صفحه ۱۱

۷۳

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

«انسان خداپرست است»، امکانی است، انسان می‌تواند خداپرست باشد یا نباشد.

«عدد چهار فرد نیست»، ضروری است. عدد چهار ضرورتاً فرد نیست.

«دوزنقه پنج‌ضلعی است»، امتناعی است. دوزنقه هرگز نمی‌تواند پنج‌ضلعی باشد.

«گل‌های باغچه پژمرده است»، امکانی است. گل‌های باغچه می‌تواند پژمرده باشد یا نباشد.

۷۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مربع ضرورتاً دارای دو قطر مساوی است. مستطیل هم ضرورتاً دارای زاویه است. ولی نه شکل ضرورتاً دوزنقه است نه مثلث ضرورتاً متساوی‌الاضلاع است و نه دارای اضلاع ضرورتاً مثلث است.

۷۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هنگامی‌که یک ممکن بالذات بدل به واجب بالغیر می‌شود یعنی از حالت امکان ذاتی خارج شده و پا به عرصه‌ی وجود و هستی گذاشته است. در گزینه‌ی اول ساختمان هنوز در ذهن معمار مجسم شده و وجود نیافته است. در گزینه‌ی ۲ نهال هنوز به وجود نیامده و تنها یک بذر وجود دارد. در گزینه‌ی ۳ نیز چوب هنوز در آتش انداخته نشده و خاکستری وجود ندارد. پس این گزینه‌ها برخلاف گزینه‌ی ۴ نمی‌توانند پاسخ مناسبی باشند.

۷۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر مفهوم وجود عین مفهوم ماهیت باشد صرف تصور هر ماهیتی باید وجود آن هم محقق می‌شد در صورتی که این اتفاق نمی‌افتد در نتیجه چیستی‌های فراوانی را می‌توانیم در ذهن خود حاضر کنیم؛ در حالی‌که می‌دانیم این امور، حداقل تا کنون «وجود» ندارند؛ مانند ققنوس، اژدهای هفت سر غول چراغ جادو و ...

۷۷

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وقتی ماهیتی توسط عاملی از حالت تساوی بین وجود و عدم خارج می‌گردد، یعنی از حالت امکانی بیرون می‌آید (رد گزینه‌های ۱ و ۲) و وجود پیدا می‌کند (رد گزینه ۴) در حال حاضر، همه اشیایی که موجودند، «واجب‌الوجود» هستند، اما به واسطه علت‌هایی که خارج از ماهیت آنها قرار دارند. به عبارت دیگر: اینها «واجب‌الوجود بالغیر» هستند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. لاقترضا بودن نسبت بین موضوع و محمول به معنای امکانی بودن آن است.

زبان مردم خرم‌آباد لری است (امکانی)

عدد چهل و هفت اول نیست (امتناعی)

هندوانه شیرین است (امکانی)

ذوزنقه شکل چهارضلعی است (وجوبی)

انسان زن است (امکانی)

اسب آبی دارای سه پا است (امکانی)

بخار آب مایع است (امتناعی)

خورشید موجود است (امکانی)

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: از نظر ابن‌سینا وقتی به موجودات این جهان نگام می‌کنیم، می‌بینیم که این موجودات در ذات خود نسبت به وجود و عدم مساوی‌اند؛ هم می‌توانند باشند و هم می‌توانند نباشند. به عبارت دیگر، این موجودات ذاتاً ممکن‌الوجودند.

گزینه ۲: از نظر ابن‌سینا مجموعه‌ی موجودات می‌تواند محدود یا نامحدود باشد (نادرستی گزینه‌ی ۲)، در هر حال فرقی نمی‌کند و یا چه کل آن‌ها را به عنوان یک مجموعه در نظر بگیریم و چه به فرد فرد آن‌ها توجه کنیم، ذاتاً ممکن‌الوجودند و این قوت استدلال ابن‌سینا در مقابل استدلال فارابی است.

گزینه ۳: موجودات ماهواً و ذاتاً ممکن هستند و ابن‌سینا به شیوه‌ای متفاوت با فارابی به جای وجود، به ماهیت توجه می‌کند و معیار نیازمندی به خدا را در آن جست‌وجو می‌کند.

گزینه ۴: واجب‌الوجود بالغیر همان ممکن‌الوجود بالذات است و ممکن‌الوجود برای این‌که از تساوی میان وجود و عدم درآید و وجود برای آن ضروری گردد و موجود شود، نیازمند واجب‌الوجود بالذات است؛ یعنی موجودی که وجود، ذاتی او باشد و خودش ممکن‌الوجود نباشد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عدم مغایرت وجود و ماهیت می‌تواند به معنای یکی بودن این دو هم باشد و لزوماً به معنی این نیست که ماهیت جزئی از وجود باشد (رد گزینه‌ی ۴). اگر وجود و ماهیت مغایر نبودند، از آن‌جایی که ماهیت هر چیزی بدون دلیل و واسطه‌ی عامل خارجی می‌تواند بر آن چیز حمل شود، وجود نیز بر آن حمل می‌شود. مثلاً راجع به مفاهیم خیالی مثل سیمرغ، می‌توانیم بگوییم سیمرغ است، اما آیا به همین اعتبار می‌توانیم بگوییم سیمرغ موجود است؟ پس اگر وجود و ماهیت مغایر نبودند بایستی هر چیزی بدون دلیل وجود می‌داشت (رد گزینه‌ی ۱) و تمامی امور موهوم و خیالی موجود می‌شدند (رد گزینه‌ی ۳). توجه کنید که گزینه‌های ۱ و ۳ برعکس این را گفته‌اند، اما گزینه‌ی ۲ صحیح است؛ دیگر ممکن‌الوجود بی‌معنا بود وقتی هر چیزی صرف ماهیت داشتن موجود هم می‌بود. زیرا ممکن‌الوجود یعنی ماهیتی که می‌تواند وجود داشته باشد یا وجود نداشته باشد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ذات اشیا نسبت به وجود حالت امکانی دارند و با این نسبت نمی‌توانند موجود شوند. ذات اشیا برای ایجاد ابتدا باید از رابطه‌ی امکانی خارج شوند و ضرورت پیدا کنند. بنابراین اشیا موجود در جهان نسبت به وجود ضرورت دارند؛ اگر چه این ضرورت از ناحیه‌ی ذات خودشان نیست.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. سفید بودن برای کلاغ حالت امکانی دارد و نه امتناع. کلاغ ضرورتاً حیوان و پرنده و جسم است؛ بنابراین جسم نبودن هم برای کلاغ امتناع دارد. (رد گزینه‌های ۲، ۳ و ۴)

۸۳

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ذات یک ممکن‌الوجود به گونه‌ای نیست که حتماً باشد و همچنین ذات وی به گونه‌ای نیست که حتماً نباشد و برای خروج از این حالت تسوای به یک علت بیرونی نیازمند است بنابراین در صورت وجود علت موجود می‌شود (واجب‌الوجود بالغیر) و در صورت عدم وجود علت، معدوم می‌شود (ممتنع‌الوجود بالغیر).
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: در صورتی که علت آن موجود باشد، خود پرنده هم موجود می‌شود.

گزینه‌ی ۲: در صورت وجود علت، وجود برای پرنده ضروری می‌شود و بعد موجود می‌شود، بنابراین بین دریافت ضرورت وجود و خود وجود تقدم و تأخر هست.

گزینه‌ی ۴: حالت امکان و تسوای در ممکنات، ذاتی می‌باشد و از ناحیه‌ی دیگری دریافت نشده است.

۸۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. از نظر ابن‌سینا واجب‌الوجود بالذات همان ذاتی است که وجود برایش ضرورت دارد و این ضرورت، از ناحیه‌ی خود آن ذات است نه از ناحیه‌ی یک امر بیرونی.

۸۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در رابطه‌ی امکانی به صورت بالقوه قضیه هم به نحو ایجابی می‌تواند صادق باشد و هم به نحو سلبی. اما این طور نیست که بالفعل هر دو حالت هم‌زمان صادق باشند. (به قید «می‌تواند» در جمله‌ی قبلی دقت کنید. از آن‌جایی که این قید در گزینه‌ی ۴ ذکر نشده است، این گزینه پاسخ سؤال است)

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۸۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. میان دیوار خانه‌ی ما و سفیدی رابطه‌ی امکانی است، می‌تواند باشد یا نباشد. میان تعداد موجودات روی زمین و بی‌نهایت بودن رابطه‌ی امتناعی است، محال و ممتنع است که موجودات روی زمین نامحدود باشند. میان مثلث و سه زاویه و سه ارتفاع داشتن، رابطه‌ی وجوبی است.

۸۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. پایه و اساس برهان ابن‌سینا این است که دست‌کم یک واقعیتی هست که حال یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغیر. پس اگر اصل وجود واقعیت را نپذیریم، این برهان معنا نخواهد داشت.

۸۸

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مفاهیم ممتنع‌الوجود به هیچ وجه امکان وجود خارجی ندارند؛ اما چون مفهوم‌اند، می‌توانند وجود ذهنی داشته باشند. البته این وجود ذهنی نیز فاقد ضرورت است.

۸۹

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی امتناعی زمانی برقرار است که نتوانیم میان موضوع و محمول یک قضیه، ارتباطی برقرار کنیم و قضیه همواره کاذب باشد. بر این اساس، کوه طلا و دریای جیوه چون هر دو ممکن‌الوجودند، پس رابطه‌ی بین موضوع و محمول‌ها، وجوبی و ضروری است نه امتناعی (رد گزینه‌های ۱ و ۳) میان مستطیل بی‌زاویه و ممتنع‌الوجود نیز رابطه‌ی ضروری برقرار است؛ زیرا مستطیل نمی‌تواند بی‌زاویه باشد؛ پس وجود مستطیل بی‌زاویه نیز محال و ممتنع است؛ (رد گزینه‌ی ۲) اما وجود گیاه دارای اراده ممکن نیست؛ زیرا گیاه نمی‌تواند اراده داشته باشد؛ پس میان گیاه دارای اراده و «ممكن‌الوجود» نمی‌توان ارتباطی برقرار کرد و این قضیه امتناعی است.

۹۰

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. وقتی رابطه‌ی موضوع و محمول قضیه وجوبی باشد. یعنی میان موضوع و محمول رابطه‌ی ناگزیر و ضروری برقرار است و محمول را نمی‌شود از موضوع سلب کرد. چنین قضیه‌ای همواره صادق خواهد بود.

۹۱

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وقتی موجودی ممکن‌الوجود بالذات باشد؛ یعنی می‌تواند از بین برود یا اصلاً هرگز به وجود نیاید؛ اما اگر وجود دارد؛ پس به وسیله‌ی موجود دیگری، وجود برایش ضرورت پیدا کرده و به وجود آمده است. علاوه بر این، ممکن‌الوجود، اول باید ضرورت و وجوب بیابد و سپس به وجود بیاید نه بالعکس.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مفهومی که ممکن‌الوجود بالذات است، لزوماً واجب‌الوجود بالغیر نیست؛ زیرا ممکن است هنوز موجود نشده باشد تا بگوییم به وجوب رسیده و واجب شده است. (رد گزینه‌ی ۱) این مفهوم وجود و عدم برایش فرقی ندارد و برای واجب شدن، نیازمند دیگری است (رد گزینه‌ی ۳)؛ زیرا در ذات خود تنها حالت امکان دارد که به آن امکان ماهوی گویند. (رد گزینه‌ی ۴)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ازدهای هفت‌سر گرچه موجودی خیالی است؛ اما عقلاً وجودش محال نیست. اما سایر مفاهیم، خود متناقض‌اند؛ یعنی عقلاً نمی‌شود وجود آن‌ها را تصور کرد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. برخی مفاهیم معدوم، ممکن‌الوجودند و برخی مفاهیم معدوم، ممکن‌الوود نیستند (بلکه ممتنع‌الوجودند) از طرف دیگر، برخی مفاهیم ممکن‌الوجود، معدومند و برخی نیز معدوم نیستند؛ بنابراین، نسبت میان ممکن‌الوجود و معدوم، عموم و خصوص من‌وجه است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. از نظر ابن‌سینا، واقعیت‌های عالم هستی دو دسته‌اند؛ ممکن‌الوجود بالذات (واجب‌الوجود بالغیر) و واجب‌الوجود بالذات.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی امکانی میان موضوع و محمول زمانی است که بر اساس عقل هم رابطه را می‌توان نفی کرد و هم تأیید؛ یعنی درستی و نادرستی قضیه به عالم واقع برمی‌گردد و فقط عقلی نمی‌توان رابطه‌ی موضوع و محمول را نفی یا تأیید کرد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا با الهام از قرآن نام برهان خویش را برهان صدیقین نهاده بود.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. از آنجایی که درباره‌ی موجودی صحبت می‌کنیم که وجود و وجوب دارد، پس دیگر نباید از ممکن‌الوجود بودنش حرف بزنیم، بلکه باید از واجب‌الوجود بودنش سخن بگوییم و چون این وجود توسط موجود دیگری وجوب و وجود یافته است، پس واجب‌الوجود بالغیر است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در رابطه‌ی وجوبی، نمی‌توان از نظر عقلی، محمول را از موضوع سلب کرد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر محمول قضیه جزئی از ذات یا ماهیت موضوع باشد، آن‌گاه رابطه‌ی آن دو ضروری است. از میان گزینه‌ها، تنها محمول «نوعی شکل» برای موضوع «مستطیل» ضروری است و جزئی از ذات و ماهیت مربع محسوب می‌شود.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر این حمل وجوبی باشد قضیه صادق خواهد بود (رد گزینه‌ی ۲) اگر امتناعی باشد کاذب خواهد بود (رد گزینه‌های ۱ و ۴) در صورتی که رابطه موضوع و محمول امکانی باشد حمل محمول بر موضوع می‌تواند گزاره‌ای صادق بسازد یا کاذب.

۱۰۳

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ممکن‌الوجودها چون ماهیاتی هستند که ذاتاً ممکن می‌باشند، پس فرض ممکن‌الوجود بالغیر وجود ندارد (رد گزینه‌ی ۱) موجودات عالم یا واجب‌الوجود بالذات هستند که می‌شود خداوند (رد گزینه‌ی ۲) یا واجب‌الوجود بالغیر هستند که شامل بقیه موجودات می‌شود (رد گزینه‌ی ۳). ماهیاتی که امکان تحققشان در آینده وجود دارد ممتنع‌الوجود بالذات نیستند. پس ممتنع‌الوجود بالغیر می‌شود.

۱۰۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. موجودات با توجه به ماهیتشان و به حسب ذاتشان ممکن‌الوجود هستند ولی وقتی ماهیتی در عالم هستی مشاهده می‌شود یعنی از حالت امکانی خارج شده و واجب‌الوجود بالغیر شده است.

۱۰۵

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. چهارضلعی بودن دایره ممتنع‌الوجود بالذات است. در نتیجه نمی‌تواند ممکن‌الوجود باشد.

۱۰۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. این‌که اساساً اژدهای هفت‌سری وجود دارد یا خیر مورد بحث ما نیست. بلکه بحث بر سر این است که اگر اژدهای هفت‌سری وجود داشته باشد هفت‌سر بودن برایش ضروری است.

۱۰۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. آنچه از موجودات در دنیای ممکنات مشاهده می‌شود واجب‌الوجود بالغیر است. یعنی از حالت امکانی خارج شده است. (رد گزینه‌های ۲ و ۳). هر ماهیتی ذاتاً ممکن‌الوجود است و حالت ممکن‌الوجود بالغیر اساساً فرض نمی‌شود.

۱۰۸

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در گزینه‌های ۲ تا ۴ رابطه بین موضوع و محمول وجوبی است. زیرا محمول جزء ویژگی‌های ذاتی موضوع می‌باشد و محال است که موضوع این محمول را نپذیرد. در عبارت گزینه اول این رابطه امکانی است.

۱۰۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. یکی از راه‌های اثبات مغایرت مفهوم وجود و ماهیت این است که اگر این دو عین هم بودند به صرف تصور یک ماهیتی مانند «اسب تک‌شاخ» وجودش هم محقق می‌شد، در حالی‌که یقین پیدا کرده‌ایم این اتفاق نمی‌افتد.

۱۱۰

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اصل سنخیت چون بیان‌گر نظم در جهان طبیعت است، پس ضامن کلیت قوانین علوم تجربی که با سور مشخص می‌شوند نیز هست.

۱۱۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اشیای جهان ذاتاً نمی‌توانند واجب‌الوجود باشند؛ چون تمام اشیاء، ماهیات ممکنه هستند و فقط خداوند است که ذاتاً واجب‌الوجود است.

۱۱۲

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

۱۱۳

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

ماهیت «اسب تک شاخ» در حال حاضر در واقعیت وجود خارجی ندارد پس ممتنع است (رد گزینه ۴) از طرفی وجود داشتن محال و غیرممکن نیست پس امتناع ذاتی ندارد (رد گزینه ۳) ممکن‌الوجودها یا واجب‌الوجود بالغیر هستند یا ممتنع‌الوجود بالغیر پس ممکن‌الوجود بالذات به این معنا که ماهیتی بین وجود و عدم در حالت تساوی باقی بماند نداریم (رد گزینه ۱) درس دوم صفحه ۱۰ تا ۱۲

۱۱۴

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حمل وجود بر خداوند (واجب الوجود) ضروری است اما اثبات وجود برای خداوند نیازمند دلیل است.

فلاسفه با ذکر دلیل به اثبات وجود خداوند می‌پردازند. تشریح سایر گزینه‌ها:
 رد گزینه ۲: اگر رابطه‌ی وجود با موضوع ضروری باشد آن موضوع حتماً وجود دارد.
 رد گزینه ۳: حمل وجود بر ماهیت ضروری نیست. ماهیت ممکن الوجود است و نه ضروری الوجود (واجب الوجود)
 رد گزینه ۴: اگر حمل وجود بر موضوع ضروری باشد وجود از آن موضوع قابل جدا شدن نیست.

۱۱۵

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. نظریه‌ی ملاصدرا امکان فقری یا فقر وجودی نام دارد. او وجود را به دو قسم وجود بی‌نیاز و غیروابسته و وجودهای نیازمند و وابسته تقسیم می‌کند. از نظر ابن سینا رابطه‌ی وجود با ماهیات، یا ضروری است یا امکانی یا امتناعی و موجودی که به وجود آمده رابطه‌ی آن با وجود، ضروری است.

۱۱۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. همه‌ی قضایا در گزینه‌ی (۲) ضروری هستند، اما در سایر گزینه‌ها برخی ضروری، برخی ممکن و برخی ممتنع هستند.

۱۱۷

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. موجودات جهان برحسب ذات خود ممکن الوجودند، اما از این حیث که اکنون موجودند، واجب الوجود بالغیرند، یعنی از واجب الوجود بالذات نشأت گرفته‌اند.

۱۱۸

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. همه‌ی قضایا در گزینه‌ی (۲) ضروری هستند، اما در سایر گزینه‌ها برخی ضروری، برخی ممکن و برخی ممتنع هستند.

۱۱۹

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ابن سینا می‌گوید: اشیای جهان چون ذاتاً ممکن الوجودند، به واجب الوجود بالذاتی نیاز دارند که آن‌ها را نسبت به وجود از حالت امکانی خارج کند و وجود را برای آن‌ها ضروری واجب نماید. بنابراین اشیای جهان واجب الوجود بالغیر هستند.

۱۲۰

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. حمل حیوان ناطق بر انسان یک حمل ضروری است و به دلیل نیاز ندارد، زیرا همواره صادق است و نمی‌توان پرسید چه عاملی باعث شد که شما حیوان ناطق را بر انسان حمل کنید.
 بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) حمل حیوان ناطق بر انسان ضروری است.

(۲ و ۴) حمل موجود بر حیوان ناطق همواره صادق نیست و ضروری هم نمی‌باشد.

۱۲۱

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. برخی مفاهیم و اشیای ممکن الوجود، هنوز به وجود نیامده‌اند و در نتیجه اگر بگوییم آن چیز «هست»، قضیه‌ای صادق نساخته‌ایم، مثلاً درختی که قرار است از بذری که در زمین کاشته‌ایم، بروید. البته این موارد با مفاهیم ممتنع الوجود فرقی دارند و آن این است که قابلیت حمل مفهوم وجود به این امور در آینده که موجود شدند، وجود خواهد داشت اما این قابلیت برای مفاهیم ممتنع الوجود هرگز قابل تصور نیست.
 تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ممکن است در یک قضیه کاذب، محمول وجود را بر موضوعی ممتنع الوجود حمل کنیم، مثال: دایره مربع وجود دارد.

گزینه «۳»: مصادیق رابطه امتناعی با وجود هم متعدّدند، مثال: شریک‌الباری، دایره مربع و ...

گزینه «۴»: تمامی اشیائی که به ادراک حواس انسان درمی‌آیند (موجودات عالم طبیعت) جزء اشیاء ذاتاً ممکن الوجود هستند.

۱۲۲

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر تقسیم‌بندی خواسته شده از موجودات عالم برحسب وجودشان بود موجودات به واجب‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر تقسیم می‌شدند (رد گزینه‌ی ۴) در موجودات عالم اساساً ممتنع‌الوجود وجود ندارد (رد گزینه‌ی ۱ و ۲) اشیای جهان چه تعداد آن‌ها محدود باشد چه نامحدود، چون ذاتاً ممکن‌الوجودند، به واجب‌الوجود بالذاتی نیاز دارند.

۱۲۳

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. نسبت بین دو مفهوم «واجب‌الوجود بالغیر» با «ممکن‌الوجود» عام و خاص مطلق است. بدین صورت که هر واجب‌الوجود بالغیری ممکن‌الوجود است. برخی از «ممکن‌الوجودها» «واجب‌الوجود بالغیر» هستند و برخی نیستند. رابطه عام و خاص مطلق بین انسان و حیوان برقرار می‌شود.

۱۲۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا معتقد بود ماهیت‌ها نسبت به وجود و عدم حالت امکانی دارند (ممکن‌الوجود) بنابراین برای موجود شدن به علتی نیازمند هستند که وجودش از ناحیه‌ی غیر نباشد. (واجب‌الوجود بالذات) رد گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی ۱: دیدگاه ابن‌سینا مبتنی بر مشاهده‌ی حالت امکانی ماهیت‌ها است.

گزینه‌ی ۲: امکان فقری و نیازمندی، ملاک ملاصدرا است.

گزینه‌ی ۴: خداوند هم یک ذات است ولی امکان ماهوی ندارد.

۱۲۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ذات اشیا نسبت به وجود حالت امکانی دارند و با این نسبت نمی‌توانند موجود شوند. ذات اشیا برای ایجاد ابتدا باید از رابطه‌ی امکانی خارج شوند و ضرورت پیدا کنند. بنابراین اشیای موجود در جهان نسبت به وجود ضرورت دارند؛ اگرچه این ضرورت از ناحیه‌ی ذات خودشان نیست.

۱۲۶

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

- واجب‌الوجود بالغیر، موجودی است که وجودش از ناحیه‌ی خودش نباشد مانند انسان‌ها یا درخت‌های وجود یافته در هستی.

- ممکن‌الوجود بالغیر نداریم؛ چون هیچ‌چیز به واسطه‌ی علتی ممکن‌الوجود نمی‌شود.

- ممتنع‌الوجود بالغیر آن است که امتناع وجودش از ناحیه‌ی غیر باشد مانند سیمرغ.

- ممتنع‌الوجود بالذات آن است که هرگز وجود پیدا نمی‌کند مانند شریک خدا.

۱۲۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. سفید بودن برای کلاغ حالت امکانی دارد و نه امتناع. کلاغ ضرورتاً حیوان و پرنده و جاندار است؛ بنابراین جاندار نبودن هم برای کلاغ امتناع دارد. (رد گزینه‌های ۲، ۳ و ۴)

۱۲۸

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. پایه و اساس برهان ابن‌سینا این است که دست‌کم یک واقعیتی هست که حال یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغیر. پس اگر اصل وجود واقعیت را نپذیریم، این برهان معنا نخواهد داشت.

۱۲۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مفاهیم ممتنع‌الوجود به هیچ‌وجه امکان وجود خارجی ندارند؛ اما چون مفهوم‌اند، می‌توانند وجود ذهنی داشته باشند. البته این وجود ذهنی نیز فاقد ضرورت است.

۱۳۰

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. واجب‌الوجود بالذات در فلسفه‌ی ابن‌سینا، همان غنی بالذات و وجود غیروابسته در فلسفه‌ی ملاصدرا است.

۱۳۱

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی امتناعی زمانی برقرار است که نتوانیم میان موضوع و محمول یک قضیه، ارتباطی برقرارکنیم و قضیه همواره کاذب باشد. بر این اساس، کوه طلا و دریای جیوه چون هر دو ممکن‌الوجودند، پس رابطه‌ی بین موضوع و محمول‌ها، وجوبی و ضروری است نه امتناعی (رد گزینه‌های ۱ و ۳) میان مستطیل بی‌زاویه و ممتنع‌الوجود نیز رابطه‌ی ضروری برقرار است؛ زیرا مستطیل نمی‌تواند بی‌زاویه باشد؛ پس وجود مستطیل بی‌زاویه نیز محال و ممتنع است؛ (رد گزینه‌ی ۲) اما وجود گیاه دارای اراده ممکن نیست؛ زیرا گیاه نمی‌تواند اراده داشته باشد؛ پس میان گیاه دارای اراده و «ممکن‌الوجود» نمی‌توان ارتباطی برقرار کرد و این قضیه امتناعی است.

۱۳۲

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. درخت قطعاً مفهومی ممکن‌الوجود بالذات است؛ پس رابطه‌ی موضوع و محمول در این قضیه وجوبی است؛ زیرا نمی‌توان گفت «درخت ممکن‌الوجود بالذات نیست».

۱۳۳

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. وقتی رابطه‌ی موضوع و محمول قضیه وجوبی باشد، یعنی میان موضوع و محمول رابطه‌ی ناگزیر و ضروری برقرار است و محمول را نمی‌شود از موضوع سلب کرد. چنین قضیه‌ای همواره صادق خواهد بود.

۱۳۴

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وقتی یک مفهوم توسط موجود دیگری به ضرورت و وجوب رسیده، پس ذاتاً ممکن‌الوجود بوده است.

۱۳۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وقتی موجودی ممکن‌الوجود بالذات باشد؛ یعنی می‌تواند از بین برود یا اصلاً هرگز به وجود نیاید؛ اما اگر وجود دارد؛ پس به وسیله‌ی موجود دیگری، وجود برایش ضرورت پیدا کرده و به وجود آمده است. علاوه بر این، ممکن‌الوجود، اول باید ضرورت و وجوب بیابد و سپس به وجود بیاید نه بالعکس.

۱۳۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مفهومی که ممکن‌الوجود بالذات است، لزوماً واجب‌الوجود بالغیر نیست؛ زیرا ممکن است هنوز موجود نشده باشد تا بگوییم به وجوب رسیده و واجب شده است. (رد گزینه‌ی ۱) این مفهوم وجود و عدم برایش فرقی ندارد و برای واجب شدن، نیازمند دیگری است (رد گزینه‌ی ۳)؛ زیرا در ذات خود تنها حالت امکان دارد که به آن امکان ماهوی گویند. (رد گزینه‌ی ۴)

۱۳۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حکما و فیلسوفان خداوند را واجب‌الوجود بالذات می‌دانند؛ زیرا اولاً وجود برای خداوند ضروری است و ثانیاً وجود او مستقل از دیگری است و این ضرورت از ناحیه‌ی غیر به دست نیامده است.

۱۳۸

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. درست است که فیل پرنده‌ای وجود ندارد؛ اما این مفهوم، ممکن‌الوجود بالذات است و می‌تواند از نظر عقلی، وجود داشته باشد. بنابراین، گرچه محمول وجود برایش ضرورت ندارد؛ اما ممتنع هم نیست.

۱۳۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ازدهای هفت‌سر گرچه موجودی خیالی است؛ اما عقلاً وجودش محال نیست. اما سایر مفاهیم، خودمتناقض‌اند؛ یعنی عقلاً نمی‌شود وجود آن‌ها را تصور کرد.

۱۴۰

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ممکن‌الوجود مفهومی است که هم می‌تواند وجود داشته باشد و هم می‌تواند وجود نداشته باشد.

- ۱۴۱) گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وقتی مفهومی موجود باشد، پس وجود برایش ضروری شده و قطعاً واجب‌الوجود است. حال یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغیر. پس این مفهوم دیگر ممکن نیست.
- ۱۴۲) گزینه ۲ پاسخ صحیح است. امکان ماهوی با دستگاه فلسفی ملاصدرا هماهنگ نیست و او این نظریه را به نظریه‌ی فقر وجودی ارتقا داد.
- ۱۴۳) گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هیچ ممتنع‌الوجودی نمی‌تواند موجود باشد و هیچ موجودی ممتنع‌الوجود نیست؛ پس رابطه‌ی این دو تباین است. (رد گزینه‌های ۲ و ۴) از طرف دیگر، برخی معدوم‌ها ممکن‌الوجودند و برخی از آن‌ها ممتنع‌الوجود. پس هر ممتنع‌الوجودی معدوم است؛ اما برخی معدوم‌ها ممتنع‌الوجود نیستند؛ بنابراین رابطه‌ی این دو، عموم و خصوص مطلق است.
- ۱۴۴) گزینه ۱ پاسخ صحیح است. فارابی، پیش از ابن‌سینا می‌زیست و نمی‌توانسته از برهان ابن‌سینا استفاده کرده باشد.
- ۱۴۵) گزینه ۱ پاسخ صحیح است. برخی مفاهیم معدوم، ممکن‌الوجودند و برخی مفاهیم معدوم، ممکن‌الوجود نیستند (بلکه ممتنع‌الوجودند) از طرف دیگر، برخی مفاهیم ممکن‌الوجود، معدومند و برخی نیز معدوم نیستند؛ بنابراین، نسبت میان ممکن‌الوجود و معدوم، عموم و خصوص من‌وجه است.
- ۱۴۶) گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مفهومی که در واقعیت وجود ندارد، یا ممکن‌الوجودی است که هنوز به وجوب نرسیده و موجود نشده یا ممتنع‌الوجودی است که هیچ‌گاه به وجود نخواهد آمد. پس شاید ممکن‌الوجود باشد و شاید ممتنع‌الوجود باشد.
- ۱۴۷) گزینه ۴ پاسخ صحیح است. شاید به نظر بیاید میان ممکن‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر، نسبت تساوی برقرار است؛ اما این‌گونه نیست. دقت کنید که ممکن‌الوجود بالذات شامل مفاهیمی است که هم موجود شده‌اند و هم معدومند؛ اما واجب‌الوجود بالغیر موجوداتی‌اند که در واقعیت هستی و وجود دارند؛ بنابراین، گرچه هر واجب‌الوجود بالغیر، ممکن‌الوجود بالذات است؛ اما هر ممکن‌الوجود بالذاتی لزوماً موجود نیست تا واجب‌الوجود بالغیر باشد؛ بنابراین، نسبت این دو عموم و خصوص مطلق است.
- ۱۴۸) گزینه ۴ پاسخ صحیح است. از نظر ابن‌سینا، واقعیت‌های عالم هستی دو دسته‌اند: ممکن‌الوجود بالذات (واجب‌الوجود بالغیر) و واجب‌الوجود بالذات.
- ۱۴۹) گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تمامی اشیای جهان، ممکناتی هستند که نه بودنشان ضروری است و نه نبودنشان. به عبارت دیگر، این اشیا هم می‌توانند باشند و هم نباشند. بنابراین، نبودنشان هم ممکن است.
- ۱۵۰) گزینه ۲ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی امکانی میان موضوع و محمول زمانی است که بر اساس عقل هم رابطه را می‌توان نفی کرد و هم تأیید؛ یعنی درستی و نادرستی قضیه به عالم واقع برمی‌گردد و فقط عقلی نمی‌توان رابطه‌ی موضوع و محمول را نفی یا تأیید کرد.

۱۵۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی ضروری میان موضوع و محمول لزوماً به وجود یک مفهوم اشاره نمی‌کند. برای مثال، در قضیه‌ی «انسان حیوان ناطق است.» نیز رابطه‌ی موضوع و محمول ضروری است. (رد گزینه‌ی ۱) علاوه بر این، لزوماً هر قضیه‌ای که به وجود یک مفهوم اشاره کند نیز رابطه‌ی ضروری نیست؛ زیرا ممکن است آن مفهوم اصلاً وجود خارجی نداشته باشد. (رد گزینه‌ی ۴) در ضمن، اگر موضوع قضیه یک موجود واقعی باشد، باز هم باید ببینیم محمول قضیه چیست و آیا با موضوع رابطه‌ی ضروری دارد یا خیر (رد گزینه‌ی ۳) رابطه‌ی ضروری میان موضوع و محمول زمانی است که امکان سلب محمول از موضوع وجود نداشته باشد؛ برای مثال، در قضیه‌ی «انسان ناطق است.» نمی‌توان محمول «ناطق» را از انسان سلب کرد و موضوع یعنی «انسان» همچنان انسان باشد؛ زیرا «ناطق» جزئی از مفهوم «انسان» است.

۱۵۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. برهان وجوب و امکان در صدد اثبات خداوند به عنوان واجب‌الوجود بالذات است که تمامی ممکنات جهان از آن نشئت می‌گیرند.

۱۵۳ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. دستگاه فلسفی ملاصدرا به واقعیت و وجود رجوع می‌کند نه مفهوم و ماهیت. به همین دلیل به جای نظریه‌ی امکان ماهوی، از امکان فقری و فقر وجود بحث می‌کند.

۱۵۴ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا با الهام از قرآن نام برهان خویش را برهان صدیقین نهاده بود.

۱۵۵ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. از آنجایی که درباره‌ی موجودی صحبت می‌کنیم که وجود و وجوب دارد، پس دیگر نباید از ممکن‌الوجود بودنش حرف بزنیم، بلکه باید از واجب‌الوجود بودنش سخن بگوییم و چون این موجود توسط موجود دیگری وجوب و وجود یافته است، پس واجب‌الوجود بالغیر است.

۱۵۶ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. موجودات جهان هستی، چون ذاتاً ممکن‌اند، برای موجود بودن ابتدا باید ضرورت یا وجوب پیدا کنند.

۱۵۷ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا می‌گوید میان ماهیاتی که در پیرامون ما قرار دارند و مفهوم وجود یک رابطه‌ی امکانی برقرار است و تمامی موجودات، غیر از خداوند، ممکن‌الوجود بالذات هستند.

۱۵۸ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در رابطه‌ی وجوبی، نمی‌توان از نظر عقلی، محمول را از موضوع سلب کرد.

۱۵۹ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در رابطه‌ی امکانی، عقل به ناچار است رابطه‌ی موضوع و محمول را بپذیرد و نه ناچار است آن را نفی کند. در رابطه‌ی ضروری نیز، عقل آن رابطه را می‌پذیرد و نمی‌تواند خلاف آن را قبول کند.

۱۶۰ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. عدد هفت همواره عددی فرد است و نمی‌تواند زوج باشد؛ بنابراین رابطه‌ی موضوع و محمول این قضیه امتناعی است.

۱۶۱ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دقت کنید که گرچه هیچ انسانی دهم متر قد ندارد؛ اما امکان آن وجود دارد. پس رابطه‌ی میان این دو امکانی است.

۱۶۲ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وقتی برقراری ارتباط میان موضوع و محمول قضیه محال و غیرممکن باشد، رابطه‌ی موضوع و محمول امتناعی خواهد بود و قضیه همواره کاذب است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر رابطه‌ی موضوع و محمول قضیه وجوبی باشد، با تحلیل ذهنی می‌فهمیم که قضیه همواره صادق است و اگر این رابطه امتناعی باشد، قضیه همواره کاذب خواهد بود. ۱۶۳

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اگر برقراری ارتباط میان موضوع و محمول یک قضیه ممکن نباشد، رابطه‌ی موضوع و محمول امتناعی و محال است. ۱۶۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر محمول قضیه جزئی از ذات یا ماهیت موضوع باشد، آن‌گاه رابطه‌ی آن دو ضروری است. از میان گزینه‌ها، تنها محمول «نوعی شکل» برای موضوع «مستطیل» ضروری است و جزئی از ذات و ماهیت مربع محسوب می‌شود. ۱۶۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. آن‌چه غنای ذاتی دارد، همان خداوند است که غنی‌بالذات نامیده می‌شود و با عنایت او، سایر موجودات هستی، وجود دارند. ۱۶۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. نسبت میان ممکن‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر، عموم و خصوص مطلق است؛ زیرا برخی ممکن‌الوجودهای بالذات، موجود نیستند و واجب نشده‌اند؛ پس باید شکلی بیابیم که دست‌کم یک رابطه‌ی عموم و خصوص مطلق را نشان دهد. (رد گزینه‌های ۱ و ۳). از طرف دیگر، میان ممکن‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالذات نیز تباین برقرار است. (رد گزینه‌ی ۴) ۱۶۷

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ملاصدرا موجودات جهان غیر از خداوند را وجودهای وابسته و فقیر می‌داند که همواره و در هر لحظه، نیازمند عنایت وجودی خداوند هستند. ۱۶۸

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مبانی حکمت متعالیه عبارت‌اند از اصالت وجود و تشکیک وجود. دقت کنید که نظریه‌ی امکان فقری یا همان فقر وجودی از مبانی حکمت متعالیه نیست، بلکه از نتایج اعتقاد به دو اصل قبلی است. ۱۶۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. این تقسیم‌بندی مخصوص مفاهیم است نه موجودات، وگرنه موجودات فقط یا واجب‌الوجود بالذاتند یا ممکن‌الوجود بالذات و ممتنع‌الوجود اصلاً وجودی ندارد تا در این تقسیم‌بندی لحاظ شود. ۱۷۰

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا می‌گوید اگر مفهومی موجود شود، پس قطعاً وجود برایش وجوب و ضرورت پیدا کرده است؛ وگرنه در حالت امکان، هیچ مفهومی وجود پیدا نمی‌کند؛ زیرا نسبت به وجود و عدم حالت تساوی دارد. ۱۷۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وقتی میان یک مفهوم و وجود نسبت ضرورت برقرار نباشد، پس آن مفهوم هنوز به وجود نیامده و موجود نیست. حال ممکن است آن مفهوم ممتنع‌الوجودی باشد که هیچ‌گاه به ضرورت وجودی نمی‌رسد یا ممکن‌الوجودی باشد که بتواند از ناحیه‌ی موجود دیگری، به وجود بیاید و واجب‌الوجود بالغیر شود. ۱۷۲

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. نظریه‌ی ملاصدرا، امکان فقری یا همان فقر وجودی نام دارد. (رد گزینه‌ی ۳) او در این نظریه، می‌گوید به جای بررسی ذات و ماهیت شیء باید به واقعیت و وجود رجوع کرد. (رد گزینه‌های ۱، ۲ و ۳) ۱۷۳

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. آن‌چه را ملاصدرا عین نیاز و وابستگی به مبدأ وجود می‌داند، ابن‌سینا واجب‌الوجود بالغیر یا ممکن‌الوجود بالذات می‌نامد. ۱۷۴

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ممکن است یک درخت ده متری موجود باشد و ممکن است موجود نباشد؛ پس رابطه‌ی «درخت ده متری» و «وجود» رابطه‌ی امکانی است. ۱۷۵

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. غنی بالذات در فلسفه‌ی ملاصدرا همان واجب‌الوجود بالذات در فلسفه‌ی ابن‌سیناست. ۱۷۶

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ملاصدرا براساس اصالت وجود و تشکیک وجود، نظریه‌ی فقر وجودی را طرح کرده است. ۱۷۷

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. انسان ناطق می‌تواند موجود باشد و می‌تواند موجود نباشد، پس ممکن‌الوجود است. (رد گزینه‌های ۲ و ۴) دایره‌ی سه‌ضلعی نیز محال است که موجود باشد، پس ممتنع‌الوجود است. (رد گزینه‌ی ۴) خاتم پیامبران هم مفهومی ممکن‌الوجود است؛ زیرا می‌توانست موجود نباشد. (رد گزینه‌های ۱ و ۴) ۱۷۸

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا معتقد است که ممکنات جهان هستی توسط خداوند که همان واجب‌الوجود بالذات است، ضرورت و وجود پیدا کرده است. ۱۷۹

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر عقل رابطه‌ی میان موضوع و محمول یک قضیه را تأیید کند، آن رابطه وجوبی یا ضروری و اگر آن رابطه را نفی کند، امتناعی است. ۱۸۰

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وقتی رابطه‌ی موضوع و محمول امکانی باشد، آن‌گاه محمول هم می‌تواند بر موضوع حکم شود و هم از آن سلب شود. ۱۸۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. با بررسی گزینه‌ها، اولین چیزی که به ذهنمان می‌رسد این است که نه تنها هیچ کدام از مفاهیم بالا وجود ندارند، بلکه احتمال وجودشان نیز کم است؛ اما در بررسی ممکن یا ممتنع‌الوجود بودن مفاهیم، ما فقط با ذهن و عقل کار داریم نه واقعیت. پس باید ببینیم که وجود کدام‌یک از مفاهیم عقلاً امکان ندارد و محال است. اگر دقت کنیم می‌بینیم که گرچه دریا هیچ‌گاه زرد نیست و احتمالاً هم نخواهد بود؛ اما عقلاً زرد بودن دریا محال نیست. برهمن اساس، امکان دارد که در مریخ، جانداری وجود داشته باشد که هنوز کشف نشده و حتی ممکن است بنا به هر دلیلی، کرگدنی به دنیا بیاید که بال هم داشته باشد؛ اما در هیچ حالتی، نمی‌توان مربعی را تصور کرد که مایع باشد. چرا؟ چون مربع نوعی شکل است نه جسم. مربع از اقسام ماده نیست، بلکه از اقسام اشکال هندسی است و در مفهوم «مربع» هیچ‌گاه نمی‌توان مفهوم «مایع» یا «جامد» را وارد کرد. بنابراین پاسخ گزینه‌ی ۳ است. تذکر: دقت کنید که در صورت سؤال نگفته مایعی که به شکل مربع درآمده، بلکه گفته مربعی که مایع است. در واقع، مایعی که به شکل مربع درآمده باشد، براساس ظرفی که درون آن ریخته می‌شود، ممکن است؛ اما شکل‌ها از اساس چون مفاهیم هندسی و فاقد بُعد و امتداد هستند، نمی‌توانند مانند اجسام حالت‌های جامد، مایع یا گاز را داشته باشند. ۱۸۲

۱۸۳

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. فراموش نکنید که برای تشخیص رابطه‌ی موضوع و محمول، به هر دو طرف رابطه نیاز داریم، نه این‌که فقط به موضوع یا فقط به محمول توجه کنیم.

گزینه‌ی ۱: رابطه‌ی امکانی است؛ زیرا اسب بال‌دار می‌تواند شاخ داشته باشد یا نداشته باشد.

گزینه‌ی ۲: رابطه‌ی امکانی است؛ زیرا انسان می‌تواند مرد نباشد.

گزینه‌ی ۳: در این‌جا محمول، کلمه‌ی «ناموجود» است. پس نوع رابطه ضروری است؛ زیرا «مربع سه‌ضلعی» قطعاً «ناموجود» است.

گزینه‌ی ۴: رابطه‌ی امتناعی است؛ زیرا اسب نمی‌تواند پرنده باشد، بلکه قطعاً پستاندار است. بنابراین پاسخ گزینه‌ی ۳ است.

۱۸۴

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. چهارپا بودن ذاتی اسب نیست و بنابراین با آن رابطه‌ی امکانی دارد و همین‌طور است «از مشرق طلوع کردن» نسبت به خورشید.

۱۸۵

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. توجه: این سؤال درباره‌ی موضوع قضایا است، نه خود قضایا. بررسی گزینه‌ها:

(۱) قضیه‌ی وجوبی است اما موضوع آن ممکن‌الوجود است.

(۲) قضیه‌ی وجوبی است اما موضوع آن ممکن‌الوجود است.

(۳) قضیه‌ی وجوبی است اما موضوع آن ممتنع‌الوجود است.

(۴) قضیه‌ی امتناعی است اما موضوع آن ممکن‌الوجود است.

۱۸۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) وجوب بالغیر نمی‌تواند بالذات شود و برعکس.

(۳) ممکن بالغیر امکان عقلی و منطقی ندارد.

(۴) امتناع بالغیر در یک ماهیت پس از وجود علت به وجوب بالغیر تبدیل می‌شود.

۱۸۷

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. رابطه‌ی «حیوان» و «حساس» همیشگی است = وجوبی

«تعریف» و «تصدیق» تباین دارند = امتناعی

۱۸۸

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ماده‌ی هر دو قضیه امکان است؛ زیرا رابطه‌ی بین «کلاغ و سفید» و «آب و جوشیدن در ۲۰۰ درجه» عقلاً همیشگی نیست.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴
۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴

۳۳	۱	۲	۳	۴
۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	۱	۲	۳	۴
۴۲	۱	۲	۳	۴
۴۳	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۶	۱	۲	۳	۴
۴۷	۱	۲	۳	۴
۴۸	۱	۲	۳	۴
۴۹	۱	۲	۳	۴
۵۰	۱	۲	۳	۴
۵۱	۱	۲	۳	۴
۵۲	۱	۲	۳	۴
۵۳	۱	۲	۳	۴
۵۴	۱	۲	۳	۴
۵۵	۱	۲	۳	۴
۵۶	۱	۲	۳	۴
۵۷	۱	۲	۳	۴
۵۸	۱	۲	۳	۴
۵۹	۱	۲	۳	۴
۶۰	۱	۲	۳	۴
۶۱	۱	۲	۳	۴
۶۲	۱	۲	۳	۴
۶۳	۱	۲	۳	۴
۶۴	۱	۲	۳	۴

۶۵	۱	۲	۳	۴
۶۶	۱	۲	۳	۴
۶۷	۱	۲	۳	۴
۶۸	۱	۲	۳	۴
۶۹	۱	۲	۳	۴
۷۰	۱	۲	۳	۴
۷۱	۱	۲	۳	۴
۷۲	۱	۲	۳	۴
۷۳	۱	۲	۳	۴
۷۴	۱	۲	۳	۴
۷۵	۱	۲	۳	۴
۷۶	۱	۲	۳	۴
۷۷	۱	۲	۳	۴
۷۸	۱	۲	۳	۴
۷۹	۱	۲	۳	۴
۸۰	۱	۲	۳	۴
۸۱	۱	۲	۳	۴
۸۲	۱	۲	۳	۴
۸۳	۱	۲	۳	۴
۸۴	۱	۲	۳	۴
۸۵	۱	۲	۳	۴
۸۶	۱	۲	۳	۴
۸۷	۱	۲	۳	۴
۸۸	۱	۲	۳	۴
۸۹	۱	۲	۳	۴
۹۰	۱	۲	۳	۴
۹۱	۱	۲	۳	۴
۹۲	۱	۲	۳	۴
۹۳	۱	۲	۳	۴
۹۴	۱	۲	۳	۴
۹۵	۱	۲	۳	۴
۹۶	۱	۲	۳	۴

۹۷	۱	۲	۳	۴
۹۸	۱	۲	۳	۴
۹۹	۱	۲	۳	۴
۱۰۰	۱	۲	۳	۴
۱۰۱	۱	۲	۳	۴
۱۰۲	۱	۲	۳	۴
۱۰۳	۱	۲	۳	۴
۱۰۴	۱	۲	۳	۴
۱۰۵	۱	۲	۳	۴
۱۰۶	۱	۲	۳	۴
۱۰۷	۱	۲	۳	۴
۱۰۸	۱	۲	۳	۴
۱۰۹	۱	۲	۳	۴
۱۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۱۹	۱	۲	۳	۴
۱۲۰	۱	۲	۳	۴
۱۲۱	۱	۲	۳	۴
۱۲۲	۱	۲	۳	۴
۱۲۳	۱	۲	۳	۴
۱۲۴	۱	۲	۳	۴
۱۲۵	۱	۲	۳	۴
۱۲۶	۱	۲	۳	۴
۱۲۷	۱	۲	۳	۴
۱۲۸	۱	۲	۳	۴

۱۲۹	۱	۲	۳	۴
۱۳۰	۱	۲	۳	۴
۱۳۱	۱	۲	۳	۴
۱۳۲	۱	۲	۳	۴
۱۳۳	۱	۲	۳	۴
۱۳۴	۱	۲	۳	۴
۱۳۵	۱	۲	۳	۴
۱۳۶	۱	۲	۳	۴
۱۳۷	۱	۲	۳	۴
۱۳۸	۱	۲	۳	۴
۱۳۹	۱	۲	۳	۴
۱۴۰	۱	۲	۳	۴
۱۴۱	۱	۲	۳	۴
۱۴۲	۱	۲	۳	۴
۱۴۳	۱	۲	۳	۴
۱۴۴	۱	۲	۳	۴
۱۴۵	۱	۲	۳	۴
۱۴۶	۱	۲	۳	۴
۱۴۷	۱	۲	۳	۴
۱۴۸	۱	۲	۳	۴
۱۴۹	۱	۲	۳	۴
۱۵۰	۱	۲	۳	۴
۱۵۱	۱	۲	۳	۴
۱۵۲	۱	۲	۳	۴
۱۵۳	۱	۲	۳	۴
۱۵۴	۱	۲	۳	۴
۱۵۵	۱	۲	۳	۴
۱۵۶	۱	۲	۳	۴
۱۵۷	۱	۲	۳	۴
۱۵۸	۱	۲	۳	۴
۱۵۹	۱	۲	۳	۴
۱۶۰	۱	۲	۳	۴

۱۶۱	۱	۲	۳	۴
۱۶۲	۱	۲	۳	۴
۱۶۳	۱	۲	۳	۴
۱۶۴	۱	۲	۳	۴
۱۶۵	۱	۲	۳	۴
۱۶۶	۱	۲	۳	۴
۱۶۷	۱	۲	۳	۴
۱۶۸	۱	۲	۳	۴
۱۶۹	۱	۲	۳	۴
۱۷۰	۱	۲	۳	۴
۱۷۱	۱	۲	۳	۴
۱۷۲	۱	۲	۳	۴
۱۷۳	۱	۲	۳	۴
۱۷۴	۱	۲	۳	۴
۱۷۵	۱	۲	۳	۴
۱۷۶	۱	۲	۳	۴
۱۷۷	۱	۲	۳	۴
۱۷۸	۱	۲	۳	۴
۱۷۹	۱	۲	۳	۴
۱۸۰	۱	۲	۳	۴
۱۸۱	۱	۲	۳	۴
۱۸۲	۱	۲	۳	۴
۱۸۳	۱	۲	۳	۴
۱۸۴	۱	۲	۳	۴
۱۸۵	۱	۲	۳	۴
۱۸۶	۱	۲	۳	۴
۱۸۷	۱	۲	۳	۴
۱۸۸	۱	۲	۳	۴

